

LETNIK XXXII, ŠTEVILKA 4/2016

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Boštjan Petauer Bosna in Hercegovina 1906	4
Bojan Bračič Spodnja Štajerska	12
Igor Pirc Kje so v letih od 1956 do 1991 izdelovali na tisoče dnevniških poštinih žigov?	21
Veselko Guštin Poštna zgodovina: markofilija	24
Igor Pirc Novosti knjižnice dr. Antona Lavriča – jesen 2016	27
Staša Bračič Croatica 2016 – Reka	28
Igor Pirc Gorenjski muzej v Kranju bo gostil OsmoOkno Kranj 2017	29
Matjaž Metaj 25 let samostojnosti	30
Bojan Bračič Priprava prve tekmovalne zbirke v tematski filateliji	32
Bojan Himmelreich Paberki iz zgodovine združevanja filatelistov v Celju	34
Peter Suhadolc 44. kongres FIP v Taipeiju	38
Staša Bračič FZS Facebook profil	40
Filatelisti	41
Zakaj so slovenske znamke tako priljubljene	42
Odgovor na nagradno vprašanje iz NF 3/2016	43

NOVA FILATELIJA
Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Drugi tip dvojezičnega žiga pošte
Žalec (več v članku na strani 12)

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
december 2016

Naklada:
1000 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXXII

ŠTEVILKA 4/2016

Beseda urednika

V naši Zvezi smo uspešno zaključili še eno filatelistično leto. Naj omenim nastope naših članov na različnih filatelističnih razstavah, aktivno sodelovanje na več mednarodnih filatelističnih manifestacijah in delo v strokovnih organih evropske in svetovne filatelistične zveze. Pohvaliti je treba aktivnosti nekaterih društev, članov FZS, ki so pripravila več manjših, a odmevnih razstav, priložnostnih izdaj in še kaj. In ne nazadnje smo pripravili štiri številke Nove filatelije z objavljenimi več strokovnimi in tudi raziskovalnimi prispevki naših raziskovalcev. Pri vsem tem pa ugotavljamo, da se naše vrste vztrajno redčijo, in potruditi se bomo morali, da obrnemo ta trend. Temu v prid objavljam tukaj poziv, ki ga je pripravil Igor Pirc.

Zveza FZS zbira prispevke za mladinske filatelistične krožke

Pod okriljem FZS deluje več filatelističnih krožkov na osnovnih šolah po Sloveniji. Zanje zbiramo tisti filatelistični material, ki ga starejši zbiralci ne potrebujejo več – albume, vložne kartone, zaloge znamk, ki nimajo velike tržne vrednosti, neoprane znamke (na papirju), cela pisma in druge pošiljke, priložnostne žige in drugo filatelistično gradivo.

Prav tako bodo mladi veseli filatelističnega pribora, kot so: povečevalna stekla, pincete, HA-VID žepi, prilepke (falc papir) in drugo. Na ta način mladim zbiralcem omogočamo hitrejši razvoj in spoznavanje možnosti našega konjička.

Vsi, ki želite kaj prispevati, se za dogovor o prevzemu obrnite na vam najbližjega pooblaščenca. V Žalcu na tajnika FZS Venija Feranta (veni.ferant@gmail.com, tel. 041 332 080), v Mariboru na vodjo donatorskega sklada Bojana Bračiča (bojan.bracic@triera.net, tel. 041 410 398), v Ljubljani na Veselka Guština (veselko.gustin@gmail.com, tel. 051 417 527).

Hkrati se zahvaljujemo dosedanjim donatorjem, med katerimi so prof. dr. Jaro Berce, Aljo Skoko, Zoran Žagar, Boštjan Petauer, Alojz Tomc, Bojan Bračič, Tone Petrovič, gospa Peče, Peter Suhadolc, Igor Pirc in še mnogi drugi. Vsem še enkrat hvala tudi v imenu mladih članov filatelističnih krožkov.

Ker so prazniki pred vrati, želim vsem našim bravcem veselo in prijetno praznovanje ter nadvse uspešno in filatelistično vznemirljivo leto 2017.

Bosna in Hercegovina 1906

Tega leta je, na osnovi ukaza avstrijskega Vojnega ministrstva (vojaška pošta v B&H je spadala direktno pod njega) št. Z. 1045 z dne 17. septembra 1906, izšla serija 16 rednih znamk (poleg tega pa še dopisnice in kartična pisma, o čemer smo v naši reviji že pisali), tako imenovane pokrajinske izdaje.

Hrvati jo imenujejo »krajobrazi«, čeprav je v njej le 12 znamk z motivi bosanskih in hercegovskih pokrajin, tri, ki prikazujejo poštna prevozna sredstva, na najvišji vrednoti – za 5 kron - pa kraljuje cesar Franc Jožef (1830 – 1916), kot se za njegovo veličanstvo pač spodobi.

Ta izdaja je tudi prva, na kateri je označeno ime Bosna (in) Hercegovina.

13 Hellerskih vrednot je pravokotnih, 3 kronske pa kvadratne oblike. Tiskane so bile v tehniki bakrotiska na papirju brez vodnega znaka in različno zobčane (glej poglavje o zobčanju).

Tiskarska (in tudi prodajna) pola je obsegala 50 znamk in sicer 5x10 znamk pri pravokotnih – hellerskih – vrednotah ter 10x5 pri kvadratnih - kronskih – vrednotah. Gumiranje je belo ali rahlo rumenkasto.

Avstrijska pošta je Kol(oman)a Moserja že dvakrat počastila z izdajo znamk; prvič leta 1968 (desno) in drugič 40 let kasneje.

Za umetniško obdelavo te, sicer ene najlepših serij znamk v svetovnem merilu, izdanih pred letom 1918, je bil zaslužen prof. Koloman Moser (1868 – 1918), vsestranski avstrijski umetnik, eden od

glavnih akterjev dunajskega secesijskega gibanja. Poleg omenjenih in vrste kasnejših avstrijskih znamk je pustil svoj pečat tudi na številnih drugih umetniških izdelkih - od oblikovanja knjig do porcelana, barvastega stekla, srebra, nakita, pohištva in še mnogo več.

Znamke je graviral v bakru Ferdinand Schirnböck.

Zaradi svoje lepote (gre nesporno za najlepšo serijo znamk Bosne in Hercegovine) kakor tudi zaradi velikega števila zobčanij, je omenjena izdaja med zbiralci postala takoj priljubljena in tako je ostalo vse do danes; na svetu obstaja kar precej specializiranih zbirk prav te izdaje.

Na motivih teh znamk so:

- 1 H Dobož
- 2 H Most v Mostarju
- 3 H Pliva v Jajcu
- 5 H Dolina Neretve s pogledom na Prenj
- 6 H Dolina Rame
- 10 H Dolina Vrbasa
- 20 H Stari most v Mostarju
- 25 H Sarajevo
- 30 H Poštni sel
- 35 H Jezero s turističnim paviljonom
- 40 H Vojaški poštni voz s konjsko vprego
- 45 H Bazar v Sarajevu
- 50 H Vojaški poštni avtomobil
- 1 K Del čaršije v Sarajevu
- 2 K Lukasov stolp v Jajcu
- 5 K Cesar Franc Jožef

Znamke so izšle 1. novembra 1906, frankaturno veljavne pa so bile do 3. decembra 1912.

Popolna serija znamk v zelo redkem zobčanju 6 1/2 (glej poglavje o zobčanju)

Poskusni tiski

Poskusnih tiskov je precej in upravičeno se postavlja vprašanje, ali so res vsi nastali iz operativnih potreb v zvezi s tiskanjem, ali pa je treba prave razloge iskati drugje. Tako obstajajo ločeni tiski slik in okvirja, poskusni tiski na papirjih raznih vrst (kartonski, navadni, tenek), velikosti (tudi v obliki bloka) v raznih barvah itd. Podrobnosti so navedene v specialni literaturi.

Nekaj primerov poskusnih tiskov znamke za 5 kron

Z namenom določitve najprimernejše barve za posamezno vrednoto obstajajo barvi poskusni tiski (t.i. »Bogenproben«), ki se od izdanih znamk bolj ali manj razlikujejo. Največ jih je pri vrednoti za 2 hellerja.

»Bogenproben« pri vrednoti za 2 hellerja – levo zgoraj je izdana znamka

Nekateri od teh poskusnih tiskov pri vrednotah nad 10 hellerjev so zelo redki, zlasti tisti, kjer barve precej odstopajo od izdanih znamk; to pa ne velja za 5-kronsko vrednoto, kjer je tega nekoliko več.

Primeri redkejših barvnih poskusnih tiskov pri vrednotah za 20, 30 in 40 hellerjev (izdane znamke na levi)

Vseh 16 znamk je bilo tehniki knjižotiska pretiskanih z napisom »K. und K. Militärpost« preko siceršnjega naziva države (Bosnien:Herzegovina). V več barvah (črni, zlati, rdeči, oranžni, modri, vijolični in zeleni – vendar ne vse vrednote v vseh barvah), in z dvema vrstama črk (grotesk in antikva). Nikoli niso bile v uporabi, tudi natančni razlogi za pretisk niso znani; obstajajo le domneve, povezane z aneksijo teritorija k Avstriji leta 1908, kar se je zgodilo v času veljavnosti teh znamk. S pretiskom se je hotelo izrecno poudariti, da gre

cesarsko in kraljevo vojaško pošto, čeprav je bilo že do tedaj tako.

Posebnosti zobčanja

Ta izdaja je, poleg prve izdaje z motivom grba iz leta 1879 (o kateri smo v našem glasilu tudi že pisali), najbolj bogata z raznovrstnimi zobčanji in prva stvar, na katero se v zvezi s tem pomisli, je, da je marsikatero zobčanje špekulativne narave.

Ampak tokrat ni bilo tako. Kot piše Passer (edini vir), je prva pošiljka normalno zobčanih znamk (12 ½), poslana iz Dunaja v Sarajevo, iz neznanih razlogov obležala v Brodu na Savi (danes Slavonski Brod). Medtem pa se je bližal dan izdaje znamk (1. november), zato je bilo treba hitro nekaj ukreniti. Z Dunaja so poslali naslednjo pošiljko, v kateri so bile (in to samo takrat, pri naslednjih dobavah nič več) tudi drugače zobčane, pa tudi nezobčane znamke.

Ampak zakaj je bilo v tej pošiljki toliko različnih zobčanj? Da bi ugotovili, katero zobčanje je za obravnavano izdajo najustreznejše z namenom čim lažjega trganja znamk, je bil dan nalog tiskarni, naj znamke zobčajo 12 ½ ali pa 9 ¼,

oziroma mešano z enim od teh zobčanj zgoraj in spodaj, z drugim pa ob strani in obratno. Vendar pa so v oddelku za zobčanje izraz »mešano zobčanje« narobe razumeli in sicer tako, da naj uporabijo tudi zobčanje 6 ½ po vzoru posebnega zobčanja izdaje iz 1900 (o tej izdaji smo tudi že pisali). Tako je prišlo do mešanega zobčanja vseh treh zobčanj in to brez vsakega načrta, ampak slučajno, po sistemu, kamor je zobčanje »padlo«, tam je bilo. V literaturi sem zasledil podatek, da je pri naključnem razporedu treh zobčanj na štirih straneh možnih pri vsaki vrednosti 144 kombinacij (pri 16 vrednotah skupaj torej 2304 različnih znamk). Pri dveh različnih zobčanjih na znamki jih je nekoliko manj. Pri tem se, ravno zaradi že omenjenega naključnega zobčanja posameznih strani znamk ne ve, ali obstajajo vse možne kombinacije pri vseh vrednotah ali ne. Nesporno dejstvo pa je, da so se tako zobčane znamke uporabljale v poštnem prometu; isto velja za nezobčane znamke, kar je drugače kot pri nezobčanih znamkah drugih izdaj tega področja, ki so poznane le kot nežigosane.

Primer mešanega zobčanja 6 ½, 9 ½ in 12 ½. Iz slike je lepo razvidno povsem neplanska razporeditev zobčanja.

Iz lastnih izkušenj lahko povem, da se nekatere znamke v mešanem zobčanju pojavljajo (skoraj) izključno nežigosane, druge pa ravno tako (skoraj) izključno žigosane.

Poleg tega obstaja še zobčanje 10 ½ samo ali v kombinaciji z 9 ¼, 12 ½ in 6 ½. Kasneje (ko je veljavnost teh znamk že prenehala) se je pojavilo še zobčanje 5 ¼, vendar niso poznane pri vseh vrednotah.

Vrste zobčanja

Če poskušamo sedaj malo sistemizirati zgoraj povedano, lahko ugotovimo naslednje vrste zobčanj:

1. Zobčanje 12 ½ (najpogosteje) in 9 ¼ (malo redkejše); oboje štejemo za normalno izdajo. Nadalje obstajajo tudi znamke, zobčane 6 ½ (serija teh znamk je zelo redka), 10 ½ (serija teh znamk, ki so se pojavile od leta 1910, je še redkejša kot prej omenjena). Redkost tako zobčanih serij lahko razložimo z že omenjenim dejstvom zobčanja brez načrta, kar pomeni, da se je pri teh zobčanjih zelo redko zgodilo, da so bile vse 4 strani ene znamke enako zobčane (najti popolno serijo teh znamk je seveda še toliko težje). Znamki za 6 in 20 hellerjev obstajata tudi grebenasto (ostale so linijsko) zobčani 13 ½ (slednja je redkejša).

Primeri vseh znamk z enovitim zobčanjem

2. Nezobčane znamke, poznane so vse vrednote.

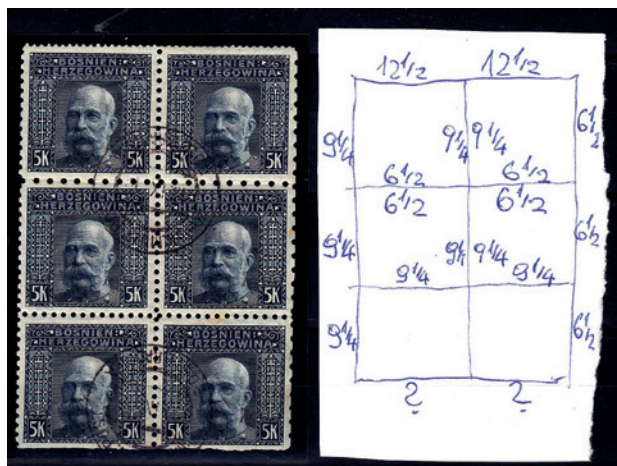
Primeri nezobčanih znamk z roba pole. Na vseh treh so predstavljena poštno-transportna sredstva.

3. Zobčane z dvema različnima zobčanjema npr. $12\frac{1}{2}$ in $9\frac{1}{4}$ ali pa eno izmed teh zobčanj v kombinaciji z zobčanjem $6\frac{1}{2}$; slednje kombinacije so dokaj redke. Če gre za serijo znamk katerekoli od omenjenih kombinacij, kjer sta npr. zgornja in spodnja stran zobčani z enim zobčanjem, stranski pa z drugim, govorimo o prekrivnem (nem. «deckungsgleich») zobčanju. Najbrž ni treba posebno poudarjati, da celotne serije takih znamk ni prav lahko najti.

Primeri znamk z dvema zobčanjema

4. Zobčane s tremi različnimi zobčanji. Velja isto kot zgoraj.

Lep primer šesterca najvišje vrednote s 3 različnimi zobčanji. Zobčanja v spodnji vrsti ni mogoče določiti.

5. Linijsko zobčanje $5\frac{1}{4}$ (mešano zobčanje z enim od zgoraj navedenih, pojavilo se je, podobno kot zobčanje $10\frac{1}{2}$, leta 1910) je izredno redko.

Ta zobčanja je desetletja dolgo proučeval Edwin C. Coleman (1902-1975) in poskušal zbrati vse možne variante zobčanj pri vseh vrednotah (t.i. Coleman tabele) ter je zanje postavil tudi sedaj že splošno sprejet sistem označevanja. Zobčanja $6\frac{1}{2}$, $9\frac{1}{4}$, $12\frac{1}{2}$, $10\frac{1}{2}$, in $5\frac{1}{4}$ je (v tem vrstnem redu) označil s številkami 1, 2, 3, 4 in 5, odsotnost zobčanja pa z O. Štiri izmed teh številk torej označujejo vsako znamko, začenši zgoraj, nato desno, spodaj in na koncu levo.

To pa še ni vse. Sam imam v zbirki še druge, zgoraj ne navedene kombinacije zobčanj. Lahko, da gre za ponaredke (glej poglavje o ponaredkih), čeprav iz primerjave z ostalimi znamkami te izdaje ne morem sklepati, da je nujno tako.

Dva primera v literaturi neevidentiranih zobčanj

Druge posebnosti

Če se je kak bralec pri branju gornjih navedb o zobčanju morda že nekoliko utrudil, ga moram prositi še za malo potrpljenja. Poleg do sedaj obravnavanih posebnosti zobčanja so poznane namreč še druge.

Obstajajo parčki znamk v sredini vodoravno ali navpično nezobčani. Redkejši so tisti, kjer so znamke sicer zobčane $12\frac{1}{2}$, kot pa tisti v ostalih zobčanjih.

Vodoravno in navpično v sredini nezobčani parčki; parček za 2 kroni je najredkejši od v sredini nezobčanih parčkov.

Nekatere vrednote so poznane z dvojnim zobčanjem

Parček znamk za 30 hellerjev z dvojnim zobčanjem na levi strani

Obstajajo delno nezobčane znamke, te pa so zelo redke.

Šesterec znamk za 1 kr, zobčan le na levem in zgornjem robu.

Poseben primer predstavlja tako imenovano (privatno) banjaluško zobčanje. Trapistovski samostan Mariastern (Marijina zvezda), sezidan leta 1868 in oddaljen približno 5 km od Banja Luke, je po pošti prodajal svoj znani sir (trapist), pri čemer je za frankaturo paketnih spremnic v veliki meri uporabljal znamke za 45 hellerjev. Paketi so bili standardne teže 4.800 gr, za kar je poštnina znašala 80 hellerjev, ta tarifa je namreč veljala za pakete do 5.000 gr. Pakete so pošiljali po povzetju, stroški zanj so znašali 12 hellerjev, skupaj torej 92 hellerjev. Najenostavnejšo kombinacijo za doseganje tega zneska sta predstavljali dve znamki po 45 hellerjev in eni za 2 hellerja. Znamke so na spremnice lepili menihi sami, ki so dobro poznali pošne tarife, po dogovoru oz. pogodbi s pošto o opravljanju nekaterih poštnih storitev pa so jih celo sami žigosali z žigom Banja Luka.

Ker so bile leta 1910 enkrat na razpolago le nezobčane, so jih v samostanu zobčali z zobčanjem 11 1/2 s svojim perforatorjem. Čas uporabe tako zobčanih znamk je poznan le v obdobju maj-oktober tega leta. Večina znamk je ostala na eni ali dveh straneh še vedno nezobčana, filatelističnega vpliva pa pri vsej zadevi ni zaznati. Vsega skupaj je poznanih le nekaj tako frankiranih paketnih spremnic in odlepljenih znamk, pri čemer ni poznana nobena nežigosana znamka s tem zobčanjem.

Paketna spremnica, poslana iz Banja Luke v Orsovo 21. 7. 1910. Pravilno frankirano z dvema »banjaluškima« znamkama za 45 hellerjev in eno znamko za 2 hellerja – glej tekst (Zbirka Sekelj)

Razvrednotene znamke

Vse vrednote obravnavane izdaje obstajajo preluknjane (velikost luknje znaša v premeru približno 4,5 mm, med sabo pa so oddaljene 7,5 ali 14,5 mm) vodoravno ali navpično, nekatere izmed njih so tudi prečrtane z modrim ali oranžnim svinčnikom, odvisno od barve znamk. Preluknjane so bile v polah in ne posamezno. Žigosani primerki tako razvrednotenih znamk niso poznani, prav tako ne potovane kuverte.

Teorij oziroma boljše rečeno o vzrokih za njihov nastanek je več, najbolj verjetna pa se zdi tista, do katere je prišla The Bosnia Study Group iz ZDA.

Nekako konec leta 1912 se je avstrijska tiskarna sklenila znebiti ostankov izdaje iz leta 1906. Tako so vse ostanke poslali v Sarajevo. Znamki za 5 in 10 hellerjev sta bili uporabljeni za pretisk dobredelnih znamk iz leta 1914 in 1915 (o obojih smo že pisali).

Glede na tedaj precej živahen filatelistični trg je bila v Sarajevu sprejeta odločitev, da se preostale znamke prodajo (ali v določenih primerih celo podarijo) trgovcem, zbiralcem in nekaterim privilegiranim posameznikom. Z namenom izogibanja pretresov na filatelističnem trgu, ki bi ga povzročila prevelika količina znamk, prodanih precej pod nominalo, je bila sprejeta odločitev, da

Nekaj različic preluknjanih (demonetiziranih) znamk.

se znamke razvrednotijo z luknjanjem vseh pol. Tako preluknjane znamke so prodajali v večjih količinah in ne posamezno.

Preluknjane znamke obstajajo tako zobčane (z različnimi zobčanji) kot nezobčane, vse so gumirane.

Ponaredki

Obstaja ponaredek znamke za 5 kron, delo znanega ponarejevalca Fourniera. Lahko ga je prepoznati, saj je narejen v tehnični knjigotiska (original je v bakrotisku).

Prav tako je poznanih nekaj ponaredkov mešanih zobčanij, kjer se pojavljajo zobčanja tudi 14 in več, ki pri originalnih znamkah niso poznana. Je pa res, da se utegne pojaviti še kakšno do sedaj nepoznano originalno zobčanje; v filateliji zlepa ni kakšna zadeva dokončno raziskana.

Pisma

Podobno kot velja za pisma, frankiranja z ostalimi izdajami Bosne in Hercegovine, filatelisti tudi pisma z obravnavano izdajo radi uvrstijo v svoje zbirke. Nekaj zanimivih prikazujemo na slikah.

Atraktivno, pravilno frankirano (20 hellerjev poštnina za drugo težinsko stopnjo, 25 hellerjev priporočnina) pismo, poslano iz Prjedorja (danes Prijedor) v Resiezo na Madžarskem (naslov na prvi strani).

Časopisna pasica, poslana iz Sarajeva v Kufstein.

Pravilno frankirano pismo, poslano iz Prace v Brunn (danes Brno). Znamke so nezobčane, kar je dokaz, da so bile uporabljene v poštnem prometu (naslov na prvi strani).

Zaključek

Vrednote za 20 in 40 hellerjev kakor tudi za 1 in 2 kroni sta bili po vojni pretiskani. Pri pretiskih obstaja vrsta zanimivih posebnosti, njihova obdelava pa tudi tokrat presega okvir tega prispevka.

Boštjan Petauer
bostjan.petauer@siol.net

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Österreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,
2. Passer A., Die Postwertzeichen von Bosnien und Herzegowina, Prag 1930,
3. Michel Österreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, München 2013,
4. Sekelj, B., Poštanska povijest Bosne in Hercegovine, Priručnik i katalog, samozaložba, Zagreb 2005
5. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),
6. Bosnian Philatelic Study Circle, spletna stran (ki danes ne obstaja več), z dne 13.2.2003
7. Radičević Đ., Falzifikati u filateliji Bosne in Hercegovine 1879 -1918, Filatelističko društvo Banja Luka, 2015
8. Zasebni zbirki

Spodnja Štajerska do 1918

Najstarejša znana politična formacija na območju današnje Štajerske je bilo keltsko kraljestvo Norik. Potem je bila na tem mestu rimska provinca Norik, manjši del je pripadal provinci Panonia. Po Rimljanih je večji del območja pripadal slovanski kneževini Karantaniji, južni del pa Avarom.

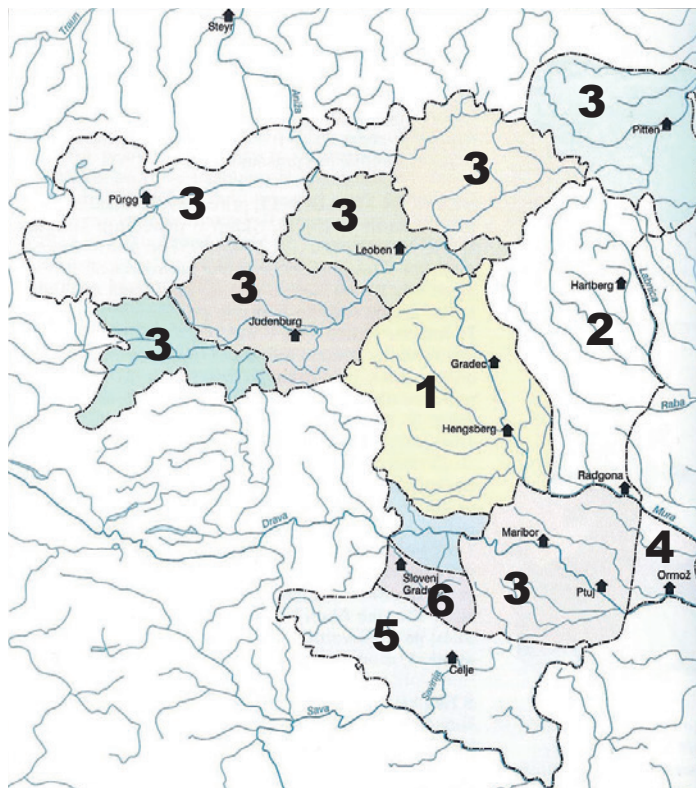
Konec 8. stoletja je Karel Veliki (Charolus Magnus) vključil to območje v svoj imperij. Leta 828 je bil teritorij razdeljen v različne obmejne grofije, krajin (marke). Karantanijo je kot krajino nemški cesar leta 1002 odcepil od vojvodine Koroške. [1] Do leta 1035 so ji vladali mejni grofje iz dinastije Eppenstein.

Na karti na sliki 1 lahko sledimo situaciji od leta 1035 naprej. Eppensteine so nasledili mejni grofi Wels-Lambach (1), ki so leta 1043 premaknili mejo pro-

ti vzhodu (2). Med leti 1050 in 1056 je prešla oblast v krajinu na rodbino Traungau (Otokarji), ki je imela sedež v gradu Steyr (Styraburg). Po njem so jih imenovali štajerski mejni grofje. Združili so ozemlja, ki so jih nasledili po različnih dednih pogodbah od Eppensteinov, Formbachov in Spanheima Bernharda mariborskega (3). Leta 1156 so deželno središče prestavili v Gradec. Postali so zelo močni in Otokar IV. je bil leta 1180 povzdignjen v Štajerskega vojvodo. S tem je Štajerska postala vojvodina (ducatus Styrie).

Družino Traungau so leta 1192 nasledili avstrijski Babenberžani, ki so nadaljevali s širjenjem ozemlja (4); Štajerska je postala del Avstrije. Po njihovem izumrtju leta 1246 je bila Štajerska pod madžarskimi in češkimi vladarji do smrti češkega kralja Ottokarja II., ko so oblast prevzeli Habsburžani.

Nemški kralj (kasneje cesar) Rudolf I. je leta 1282 dodelil Štajersko, Avstrijo, Koroško in Krajnsko svojim sinovom. Z mirom v Slovenj Gradcu leta 1311 so Habsburžani pridobili še najjužnejši del (5) do Save (dotlej del Kranjske) in leta 1482

še območje okrog Slovenj Gradca, ki je do takrat spadalo v Koroško vojvodino. [2]

V srednjem veku je ozemlje Spo-

dnje Štajerske občasno pripadalo različnim dinastijam, še največ Celjskim grofom, katerih velike posesti niso bile priključene habsburškim vojvodom do njihovega izumrtja leta 1456. Po smrti cesarja Ferdinanda I. Habsburškega so nasledstvo avstrijskih dežel razdelili med tri sinove. Nadvojvoda Karel II. Avstrijski (1564-1590) je dobil Štajersko, Koroško, Kranjsko, Gorico, Trst in Istro. Sedež notranjeavstrijskih dežel je postavil v Gradec.

Avstrijski vladarji so skrbeli za razvoj Spodnje Štajerske le v mestih, ki so imela v večini nemško govoreče prebivalstvo. Spodnja Štajerska se je kulturno in gospodarsko močneje razvila šele med

Razdelitev Štajerske med Avstrijo in Slovenijo

leti 1809 in 1859 pod nadvojvodo Janezom.

Po zadnjem avstro-ogrskem popisu leta 1910 je imela Spodnja Štajerska okrog 498 tisoč prebivalcev, od tega 82 % slovensko in 18 % nemško govorečih.

Po propadu Avstro-Ogrske monarhi- je leta 1918 se je južni, pretežno slovensko govoreči del vojvodine Štajerske ob vojaškem posredovanju generala Maistra ločil od preostanka dežele in se priključil novoustanovljeni Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki pa se je zelo hitro vključila v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V novo državo se je tako vključila Spodnja Štajerska, v Avstriji pa sta ostali Srednja in Zgornja Štajerska, danes avstrijska regija Steiermark.

Ime Štajerska je izpeljanka iz imena gradu Steyr (danes v Gornji Avstriji), ki so ga podedovali po grofih Wells-Lambach. Na skupno zgodovino Steyra in Štajerske kaže tudi grb mesta, ki je identičen grbu vojvodine: srebrni panter na zelenem polju.

Ozemlje današnje Spodnje Štajerske.

Slovenska Štajerska leži med mejo s Hrvaško na vzhodu, razvodnico med Savo na jugu ter Savinjo in Dreto na zahodu, mejo z Avstrijo na severu in Muro na severovzhodu. Največje mesto ter obenem gospodarsko središče Štajerske je Maribor. Štajerska je pretežno gozdната in hribovita pokrajina, ki se na vzhodu najprej zniža v gričevje Slovenskih Goric, nato pa v nižavja Panonske nižine.

Pošta na ozemlju Spodnje Štajerske

Kot drugod po Evropi se se tudi na tem območju z razvojem pisanja in branja pojavili sli, ki so prenašali različna sporočila za različne naslovnike. Službe bolj ali manj stalnih ali občasnih slov so imeli samostani, mestne uprave, različni cehi in drugi. Sli so potovali največkrat peš, lahko pa tudi na konjih ali z enovprežnimi vozovi, odvisno od dolžine prenosa sporočil in/ali blaga.

Filateliste seveda zanima razvoj stalne poštne službe, ki je prenašala pošiljke za različne naročnike. Potem, ko je postal Gradec sedež deželnoknežje uprave, so uradniki te uprave organizirali začasne poštne zveze iz Gradca preko Maribora in Celja do Ljubljane (poročila iz leta 1506 in 1514), vendar zveza ni bila trajna.

Zaradi večanja turških vpadov in potrebnih informacij so Štajerski deželni stanovni 6. maja 1522 na ukaz Ferdinanda I. ustanovili vojno poštno zvezo Gradec-Ljubljana; Celjan Adam Svetkovič iz Celja je ustanovil vojno-poštni postaji Maribor in Slovenska Bistrica. [3]

8. maja je nadvojvoda Karel I. (kasneje rimsko nemški cesar Karel V.) ukazal postavitev tekaške zveze Celje-Ljubljana, zato leto 1522 štejemo za rojstno leto vzpostavitve vojno-poštne zvez

čez ozemlje Spodnje Štajerske. Zveze so čez zimo ukinili in jih naslednje leto februarja spet postavili. Leta 1524 je imela tri sle (tekače) od Gradca proti jugu, do Ljubljane. Poštna postaja Maribor (Marburg) je prvič omenjena v pisnih virih leta 1528. [4]

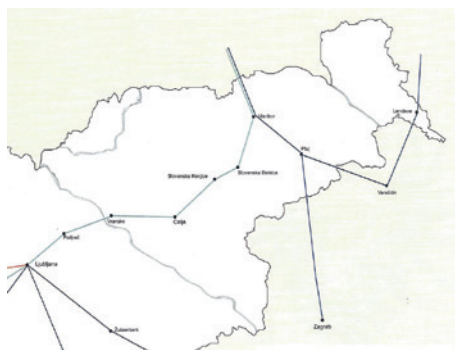
Zveza je začela izgubljati pomen, ko so Deželni stanovci 1. aprila 1539 ustanovili vojno-poštno zvezo Gradec-Lanča (Landscha)-Maribor-Ptuj-Zavrč-Varaždin, ki je delovala do oktobra istega leta. Čez zimo so jo ukinili in aprila 1540 spet obnovili. Poštna postaja Ptuj (Pettau) je prvič omenjena leta 1537. [5]

Vse omenjene poštno zveze so prenašale uradna, administrativna poročila, ukaze, druge dokumenta in novice. Privatniki so še zmeraj uporabljali svoje lastne sle ali slučajne prenašalce novic in blaga. Od leta 1558 je čez ozemlje Štajerske potekala tudi redna zveza Krakov-Dunaj-Gradec-Maribor-Ljubljana-Gorica-Benetke-Rim, ki jo je ustanovil poljski kralj Sigismund II. Štiri leta kasneje je potek te zveze od češke do beneške meje prevzel Krištof Taxis brez vednosti cesarjevega dvora. Zveza je nemoteno prenašala tudi zasebna pisma po enotni tarifi šest krajcarjev za maso enega lota (17,5 g). Maksimiljan II. je Taxisa leta 1564 odstavil, poljske zveze pa ni prepovedal; uporabljal jo je tudi sam.

S smrtjo poljskega kralja leta 1572 je bila ta zveza pretrgana, zato je nadvojvoda Karel II. s pomočjo Janeza Krstnika Paara 17. marca 1573 ustanovil redno poštno zvezo s pešci Gradec-Maribor-Celje-Ljubljana-Gorica. Tega leta je bila ustanovljena tudi poštna postaja v Celju; pred tem so zvezo iz Celja vzdrževali mestni sli celjskega vicedomskega urada ter poštni postaji v Slovenski Bistrici in Žički vasi.

Leta 1578 je bila zveza spremenjena v jezdno in Paari so ustanovili poštno postaje s poklicnimi poštarji v Slovenski Bistrici (najstarejši podatek iz leta 1583), Celju, Vranskem, Podpeči, verjetno pa je bila takrat ali nekaj let pozneje ustanovljena tudi poštna postaja Slovenske Konjice oziroma je bila postaja prenesena v Konjice iz bližnje Žičke vasi.

1578 je bila postavljena tudi redna jezdna zveza Gradec-Wildon-Ernovž-Maribor-Ptuj-Varaždin-Lepoglava-Zagreb.

Vojnopoštno zveze in deželnoknežja javna poštna zveza konec 16. stoletja. [6]

Ferdinand II. Habsburški (kasneje cesar Svetega rimskega cesarstva) je 16. aprila 1695 izdal poštni red, v katerem so bila novost priporočena pisma. Janezu Krstniku Paaru je 11. decembra 1596 dodelil dedni poštni regal.

Leopold I. (cesar od 1657-1705) je izdal različna poštna pravila v letih 1661, 1662 in 1665 – izključna pravica prenosa korespondence in pošiljk samo preko poštnih uradov. Točne tarifne lestvice za poštno takse (pisemska pola 3 kr / vsak lot 6 grošev).

Leta 1676 so Štajerski deželni stanovci ustanovili poštno postajo Zavrč na slovensko-hrvaški meji. Karel Jožef Paar, lastnik poštnega regala, je protestiral in pošto so ukinili, dokler niso 21. septembra 1697 sprejeli dogovora in poštno postaje ponovno odprli. [4]

Detajl s portala pošte Zavrc̃ z letnico 1742

Karta poštних poti na Spodnjem Štajerskem leta 1709. [6]

Poštna postaja Zavrc̃ še ni označena in meja s Hrvaško je napačno vrisana preko Ptujja; napačno je vrisan tudi tok reke Drave.

Karel VI. Habsburški ali cesar Karel I. (1711-1740) je 1. julija 1722 pošto znova poddržaval. On ter nadvojvodinja Avstrije in cesarica Marija Terezija sta v poštni promet vnesla dosti novosti in izboljšav. Tako so leta 1751 na poštni liniji Gradec-Maribor-Ljubljana-Trst uvedli prevoz pošiljk in potnikov s poštними kočijami – diližansami.

Sredi 18. stoletja so bile na območju Spodnje Štajerske le naslednje poštne postaje: Maribor /Marburg, Ptuj / Pettau, Zavrc̃ /Sauritsch, Slovenska Bistrica / Windisch Feistritz, Slovenske Konjice /

Listina Marije Terezije, ki je določala uvedbo kočij, na madžarski znamki.

Gonobitz, Celje / Cilli in Vransko / Franz.

Za Konjice (danes Slovenske Konjice) so uporabljali množico različnih nemških imen oziroma zapisov:

Gvniwiz (1165), Goniwich (1181), Gonwice (1185), Gonewitz (1293), Ganabitz (1321), Gonaviz, Ganawicz (1323), Gonebitz (1337), Goniwicz (1365), Gombic, Gombicz, Gonowitz (1377), Gambicz (1404), Gonwicz (1423), Gannobicz, Gannobitz (1434), Gonobitz (1455), Gonowizz (1485) [7]... Gonavitz, Gonwitz, Ganowiz, Gannowitz, Ganovitz ..., iz katerih je nastalo slovensko ime Konjice.

Po odredbi Jožefa II. Habsburško-Lotarinškega, dne 28. marca 1784, so vzpostavili linijo po poštni cesti Celovec-Maribor in ustanovili poštne postaje Radlje ob Dravi (Marenberg) in Ožbalt (St. Oswald in Drauwald). Poštna postaja Dravograd (Unterdrauburg) je bila ustanovljena pozneje; njenemu delovanju lahko sledimo od 1791 dalje.

Na cesti Celje-Vransko je bila leta 1804 ustanovljena poštna postaja Šempeter (St. Peter). [6]

Do leta 1850 so bile ustanovljene še naslednje poštne postaje:

- Ljutomer / Luttenberg 1836
- Rogatec / Rohitsch 1838
- Brežice / Rann 1840
- Podčetrtek / Windisch Landsberg 1841
- Ormož / Friedau 1842
- Slovenj Gradec / Windisch Graz 1838; 1842*
- Velenje / Wöllan 1842
- Krško / Gurkfeld 1844
- Poljčane / Pulsgau 1847
- Rače / Kranichsfeld 1849
- Laško / Bad Tüffer 1849
- Zidani Most / Steinbrücken 1849
- Rogaška Slatina / Rohitsch Sauerbrunn 1850
- Šentjur / St. Georgen 1850; 1880*
- Selnica ob Dravi / Zellnitz 1840; 1847; 1855*

* Obstaja več različnih podatkov Slovenj Gradec, Ormož in Velenje so bile najprej samo poštne zbiralnice; zelo verjetno tudi Šentjur in Selnica.

Železnica je s svojo pojavo imela velik vpliv na razvoj poštne prometa, saj je bil prevoz z železnico bistveno zanesljivejši od potovanja po cestah.

Lokomotiva, ki je pripeljala prvi vlak na Spodnjo Štajersko

Spodnjo Štajersko je dosegla 2. junija 1846 z odprtjem redne linije Gradec-Maribor-Pragersko-Celje. Tri leta kasneje je bila proga podaljšana preko Zidanega mosta do Ljubljane.

Poleg glavne linije Dunaj-Trst (odprta 27. julija 1857) so kmalu zgradili tudi druge povezave: Pragersko-Čakovec 1860, Zidani Most-Zagreb 1862, Maribor-Dravograd-Celovec, odprta 31. maja 1863, Radgona-Ljutomer 1890, Celje-Velenje 1891 in Velenje-Dravograd 1899.

Na razvoj poštne prometa je vplivala tudi uvedba poštne znamke (v Avstriji 1. junija 1850) in leta 1869 sprejet zakon, ki je uvajal obvezno osemletno šolanje. Tako je bilo vse več ljudi pisemenih in so uporabljali poštni sistem za pošiljanje novic, obvestil, različnega blaga in denarja.

Razvoj poštne sistema je zahteval tudi več poštne postaje. V Spodnji Štajerski lahko v naslednjih 50 letih sledimo:

Leto	Število novih poštne uradov
1850	10
1851 do 1852	8
1850 do 1875	42
1876 do 1890	28
1890 do 1900	11

Od leta 1890 do 30. septembra 1900 je bilo v avstrijskem delu monarhije ustanovljenih 1.232 novih poštne uradov [7]. Na območju Spodnje Štajerske je 29. oktobra 1918 delovalo 145 poštne uradov, ki so bili v 142 naseljih; v Mariboru so bili trije in v Trbovljah dva.

Poštni žigi

Za filateliste postanejo vse stvari zanimivejše, ko se pojavijo stalne tarife in poštne žigi.

Tarife so bile enake v vseh Habsburških deželah, zato temu tokrat ne bomo posvečali posebne pozornosti. Poglejmo pa nekaj več o poštnih žigih, ki so jih uporabljale poštne postaje (od 1850 poštni uradi) na Spodnjem Štajerskem.

Zagotovo je najstarejši najdeni odtis poštnega žiga s tega območja s pošte Maribor. Po Kravcarju je znan prvi poštni žig mariborske pošte iz leta 1789, do leta 1800 pa jih je bilo v uporabi še nekaj. [8]

Ti žigi so rezultat idej in želja poštnih mojstrov za izboljšanje dela na poštnih postajah. Dekret o obvezni uporabi žigov z imenom poštne postaje je bil izdan 18. novembra 1817 in je zahteval, da bi naj žige začeli uporabljati na vseh poštah najpozneje do 1. januarja 1818. Več o tem glej v Bojan Bračič, Redni žigi pošte Ptuj do 1945, Nova filatelija 3-4/2015.

Prvi žigi so bili dokaj raznoliki, medtem ko so se po odloku iz leta 1838 [11], ki je v žigu poleg imena pošte predvidel tudi datum z dnevi in meseci, žigi precej poenotili. Gre za dvovrstične žige, ki so imeli v prvi vrsti ime kraja in v drugi vrsti datum. Pri vsakodnevnem vstavljanju imena pošte in številke v

šablono pa je prihajalo do napak. Tako obstajajo tudi žigi z zamenjanim zaporedjem vrst; zgoraj datum in spodaj ime pošte ali najprej mesec in potem dan v datumu.

Do leta 1871 je bila nemščina edini uradni jezik v avstrijski polovici monarhije in s tem na območju Spodnje Štajerske. Tako so bila v glavnem v poštnih žigih le nemška imena krajev, ki so mnogokrat fonetično posnemala poimenovanje v drugem jeziku. Primeri:

HRASTNIGG = HRASTNIK
 IVANKOFZEN = IVANJKOVCI
 JURSCHINZEN = JURŠINCI
 ARTITSCH = ARTIČE
 FRESEN = BREZNO

Brezno kot pojem je v nemščini Abgrund.

Odlok, ki je stopil v veljavo 2. aprila 1871, je določal takojšnjo izdelavo novih krajevnih žigov, ki bodo imeli obe poimenovanji za vse pomembne kraje, pri katerih je ime v domačem jeziku drugačno od nemškega imena. Odlok od 13. novembra 1871 je določal, da se za nove poštne urade z dvojezičnimi imeni naroči izdelava dvojezičnih

Žiga pošte Dravograd z datumom spodaj (levo) in datumom zgoraj. (Dražbeni katalog PhilaAdria, april 2016)

žigov, obstoječi poštni uradi pa so dobili nove dvojezične žige običajno šele takrat, ko se je pokazala potreba pa za menjavi žiga.

Uvedba dvojezičnih žigov je bila dobro mišljen korak ustreči jezikovnim odredbam, vendar je ponekod povzročila precej zmede, ker so se pokazala močna jezikovna nasprotja. Po uradnih obrazcih bi naj uvrstili nemško ime kraja na prvo mesto, na zgornjo polovico žiga, drugo ime pa na drugo mesto, v spodnjo polovico žiga. Temu so seveda v krajih z večinskim nemškim prebivalstvom močno nasprotovali.

Ministrstvo za trgovino je z odlokom 15. maja 1882 zahtevalo, da se morajo vsi poštni žigi naročati samo po uradni poti preko erarja (državna blagajna, min. za finance) z odlokom 7. marca 1885 pa celo, da je za nabavo dvojezičnega žiga potrebno dovoljenje ministrstva. [9]

V praksi je bila uporaba dvojezičnih žigov odvisna od poštnih mojstrov (upravnikov pošt), ki so naročali poštno žige, ti pa so bili na območju Spodnje Štajerske pretežno nemško govoreči.

Nekatere pošte so dobile dvojezične žige relativno zgodaj. Primer pošte Žalec (podatke je posredoval Veni Ferant).

Najdeni žig s samo nemškim imenom pošte ima najpoznejši datum 6. september 1884, prvi dvojezični žig pa 8. julij 1886.

Na priporočenem pismu prve masne stopnje, ki je bilo poslano iz Maribora v Ljubljano 17. 12. 1878 se vidi, da so na Kranjskem (Ljubljana) dobili dvojezične žige zelo hitro, medtem ko jih na nekaterih poštah na Spodnjem Štajerskem (Maribor) niso nikoli.

Predvsem drugi odlok je povzročil, da so nekateri poštni uradi dobili dvojezične žige zelo pozno.

Sv. Barbara v Halozah
Ta poštni žig je najden z najzgodnejšim datumom 1. oktober 1916 (B. Kranjc); poštni urad je bil odprt leta 1872.

Kljub uvedbi dvojezičnih žigov pa so še naprej obstajali samo enojezični, nekateri samo v slovenščini. Na Spodnjem Štajerskem so imeli samo slovensko ime poštnega urada: DOL (Dol pri Hrastniku), GOMILSKO, GROBELNO, KALOBJE, LAPORJE in SENOVO.

Veliko več pošt pa je imelo ves čas do razpada monarhije samo nemško ime. Razen velikih mest (Maribor, Ptuj, Celje) je imelo samo nemška imena še 44 poštnih uradov v Spodnji Štajerski.

Leta 1908 so nekatere pošte že več kot 20 let uporabljale dvojezične žige (Žalec), medtem ko so imele druge še vedno samo nemška imena (Slovenske Bistrice).

Po razpadu monarhije so na poštah, ki so imele dvojezične žige, te predele ali »nacionalizirali« tako, da so izklesali nemško ime, saj so nove žige s samo slovenskimi imeni zaradi splošnega pomanjkanja dobile najprej pošte, ki so imele samo nemška imena v žigih. Najzgodnejši najdeni žig s slovenskim imenom mariborskih pošt ima datum 2. april 1919, na Ptujju se pojavlja šele 12. avgusta 1919. Žal so zaradi omenjenega pomanjkanja nekatere pošte tudi v letih 1919 in 1920 uporabljale žig s samo nemškim imenom.

Slika 11: Sternthal (danes Kidričevo).

Proučevanje uporabe poštnih žigov v času po letu 1900 mi je omogočila obsežna zbirka odtisov poštnih žigov z območij sedanje Slovenije, ki mi jo je posredoval Bojan Kranjc, za kar se mu iskreno zahvaljujem.

Bojan Bračič

Viri:

- 1 sl. wikipedia.org/wiki/karantaniya
- 2 Štajerska, Enciklopedija Slovenije 13. del, MK Ljubljana 1999
- 3 Andrej Hozjan, Pretok informacij v Celju 16. stoletja, Celjski zbornik 1991.
- 4 Vladimir Klinar, Nastanek in razvoj poštne in telekomunikacijske dejavnosti v koroški in podravski regiji, Maribor, 1991

5 Bojan Bračič, Redni žigi pošte Ptuj do 1945, Nova filatelija 3-4/2015

6 Andrej Hozjan, Nastanek in razvoj državne poštne institucije na Slovenskem v obdobju od 1489 do 1722, Pošta na slovenskih tleh, Maribor 1997

7 sl.wikipedia.org/wiki/Slovenske_Konjice

8 Bojan Bračič; Poštni žigi mariborskih pošt od 1789 do 1919, Katalog Alpe-Jadran Fila, 1960.

9 Wilhelm Klein, Die regulären Poststempel der Stablen Ortpostämter in der österreichischen Reichshälfte, Ester Band, Dunaj, 1967

Kje so v letih od 1956 do 1991 izdelovali na tisoče dnevniških poštne žigov?

Žebjarstvo in kovaštvo ima v Kropi večstoletno tradicijo. Leta 1894 ustanovljena žebljarska Zadruga je z izobraževanjem doma in v tujini postavila temelje načrtnemu delu na področju umetniškega kovaštva. Svoje strokovno delovanje pa so usmerili tudi k zadovoljevanju poštne potrebe, kar je manj znano.

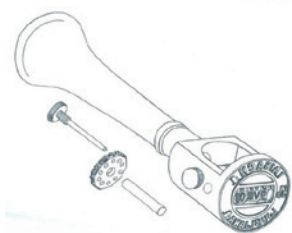

Zgradba UKO d.o.o. v Kropi. Žige so izdelovali v gravnici, ki je bila v zadnjem prostoru zgoraj levo (foto T. Kržišnik).

Leta 1956 se je oddelek umetniškega kovaštva bivše žebljarske Zadruga, kasnejšega Plamena, preoblikoval v samostojno podjetje Umetna kovaška obrt Kropa in povzdignil kropsko umetniško kovaštvo na zavidljivo raven, še posebno z deli velikega mojstra kladiva in peresa Joža Bertoncija.

Manj znano pa je, da so takoj ob ustanovitvi leta 1956 v podjetju UKO izšolali graverje in cizelerje ter že istega leta pričeli z izdelavo ročnih poštних žigov za Združeno PTT podjetje Jugoslavije in jih izdelovali do razpada nekdanje države, za nekatere nove poštne uprave (HPT) pa še nekaj let naprej. Koliko žigov so v petintridesetih letih izdelali graverji Zdena Dermota, Adam Petrač, Gregor Šolar, Kozma Gašperšič, Tomo Kržišnik in drugi, je po tolikih letih težko točno opredeliti; vendar če je v Knjižici poštних števil iz leta 1983 navedenih 10.056 poštних uradov, in če je imel vsak poštni urad poprečno štiri žige (a, b, c, d), znese že to več kot 40.000 žigov. In uvedba poštних števil leta 1971 je zagotovo terjala zamenjavo vseh žigov v kratkem obdobju!

Kako so poštni žigi izgledali in kako so nastajali? Okoli leta 1900 je avstrijska pošta uvedla žige z mehanizmom za nastavitev datuma. In ročni žigi so več ali manj ostali do danes enaki: imajo jekleno ohišje z lesenim ročajem in vrtljivi mehanizem za datum in uro (slika št. 2).

Vendar je vsak žig posebej potrebno ročno izdelati. Kako so organizirali izdelavo žigov v UKO Kropa? V orodjarni so iz jeklene palice premera končnega žiga (npr. 29 mm) izdelali surovce, v katere so graverji kasneje vdělali ime poštne kraja, po letu 1971 tudi poštno številko (prej verjetno ime kraja v cirilici), ter ločilno številko žiga – a, b

ali katero drugo zapovrstno črko - v tlem delu pa so namestili vrtljivi mehanizem s številkami za nastavitev dneva, meseca, leta in ure.

Za to delo so uporabljali nemški kopirni stroj firme Friedrich Deckel (ta firma je izdelovala finomehanične stroje, pa tudi fotografske zaklopke za firmo Carl Zeiss iz Jene in Hasselblad!). V povečan krog – šablono – so namestili polkrožno oblikovane črke za napis kraja ter pokončne številke za poštno številko te poštne enote, ter jih s petkratno pomanjšavo vgravirali v surovce.

Iz arhivskega materiala sestavljena osnova za KROPA »a« 64245 (foto T. Križnik)

Surovca za izdelavo strojnega in datumskega žiga (v sredi zgoraj in spodaj), desno zgoraj primerek polkrožnega strojnega žiga s sloganom in desno spodaj izgraviran dnevni žig, levo žig z lesenim ročajem, a brez datumskega mehanizma (foto I. Pirč).

Norma za izdelavo graverskega dela poštnega žiga je bila ena ura, nekako toliko tudi za izdelavo surovca iz jeklene palice. Vendar, izdelava surovcev je bila količinsko delo – izdelovali so

Kopirni stroj firme F. Deckel iz UKO, ki še vedno deluje v podjetju Gravirka Aje Bohinjc s.p. v Radovljici (foto I. Pirc).

jih na zalogo po petdeset ali sto naenkrat – izdelava vsakega posameznega poštnega žiga pa je bila unikatno delo. Izdelavo žigov so naročale republiške poštne uprave tedanje ZJ PTT vsaka za svoje območje.

Vrtljivi mehanizmi za datum in uro so bili edini del žiga, ki ga v UKO niso izdelovali sami, pač pa so jih uvažali iz Nemčije in kot se spominja sedanjí komercialni direktor UKO g. Tomi Kržišnik, ki je od začetka 80-let dalje žige tudi sam izdeloval, niso bili poceni. Zato v arhivu le-teh ni, saj so jih predali PTT podjetju Slovenije, današnji Pošti Slovenije, ki je po osamosvojitvi leta 1991 žige pričelo izdelovati v svojih delavnicah.

Vse, kar še kaže na obsežno dejavnost izdelave poštnih in drugih žigov, čeprav so to le skromni ostanki v eni omari, bo dobilo svoje končno mesto v Kovaškem muzeju v Kropi.

Igor Pirc
ipirc711@gmail.com

Viri:

Saša Florjančič – Umetno kovaštvo v Kropi, Glasilo kovaškega muzeja Kropa Vigenjc 1/2001
Tatjana Dolžan Eržen – Kovinarska šola v Kropi, prav tam
Tomi Kržišnik, UKO Kropa – arhiv stvari

Poštna zgodovina: markofilija

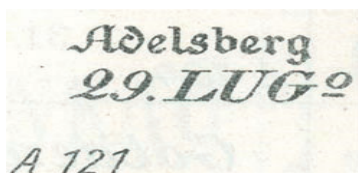
V razstavnem razredu poštne zgodovine imamo tri podrazrede: a) poštna zgodovina (poštne poti in tarife), b) markofilija ter c) zgodovinski, socialni in posebni vidik. Osredotočili se bomo na markofilijo, to je na študij poštnih žigov na slovenskem ozemlju od 1761 do 1945.

Ugotoviti moramo, da so vsi žigi na Slovenskem do leta 1867 dobro obdelani v Muellerjevih knjigah. Po letu 1867 je Prekmurje delno še obdelano v monografiji madžarske filatelistične zveze (tja do leta 1945). Po omenjenih obdobjih je obdelava zelo skromna, oziroma delna in jo najdemo tu pa tam v kaki publikaciji filatelističnega društva (Zbornik), ali pa v povojnih ali novejših številkah Nove filatelije. Zadnja leta se z žigi ukvarja tudi Filatelistična akademija, a žal ne vemo, do kam je prišla. Pomemben prispevek so tudi osebne izdaje na računalniškem mediju Bojna Kranjca. Žigi Primorske so bili delno opisani tudi v knjigi: Poštna zgodovina in filatelija na Primorskem, avtorjev Guština in Morenčiča. Marsikaj najdemo tudi v raznih zasebnih ali društvenih monografijah. Žige pomožnih pošt (za obdobje 1918-1990) pa je dobro obdelal pokojni Anton Lavrič.

Najboljše in popolne knjige so zgoraj omenjene Muellerjeve [1, 2 in 3]. V vseh treh knjigah so opisani žigi na Slovenskem do leta 1867, ko je prišlo do razdružitve cesarstva na avstrijski in madžarski del. Kot vemo, je bilo Prekmurje del madžarske države do leta 1919, pa potem še med vojno 1941-45. Za ta obdobja najdemo žige Prekmurja v madžarski monografiji [4], ki obdeluje tudi »naše« žige vse tja do leta 1945.

Slika 1. a. Predfilatelistično pismo iz Postojne, 15.FEB. 1843.

Slika 1. b. žig Postojne iz [2] str. XXXVI.

Kako je s podatki v knjigah? Sam Mueller ugotavlja, da so podatki o »nastanku« žiga zbrani na osnovi prvega pojava žiga. Torej se lahko zgodi, da se od našega žiga razlikuje kaka letnica. Prav tako se avtor ne spušča v avtentičnost nekega žiga. Na primer za beneške žige Kopra smo že pisali v prispevku v NF, št 3-4/2015. Paolo Volmeier za zadnji žig iz leta 1795 zanesljivo trdi in dokazuje, da je obstajal, medtem ko za prva dva takega dokaza ni! Pa ne samo to, za drugi žig celo dvomi, da je sploh obstajal. V Muellerju [1] najdemo sliki obeh zadnjih dveh žigov, prvega pa ne, a zabeleženi so vsi trije. Kot vidimo, so priročniki že precej stari in avstrijska filatelistična zveza skrbi za to, da redno izhajajo tudi dodatki. Knjiga [1] opisuje vse poznane žige od predfilatelije (za nas 1761) do začetka filatelije (to je do 1850). Pod imenom kraja (običajno v originalni obliki, največkrat v nemški ali včasih italijanski oziroma slovenski) bomo našli opisane drugega pod drugim vse žige danega obdobja. Knjiga [2] je starejša izdaja žigov obdobja filatelije iz leta 1925. Tu so žigi navedeni kronološko tako, kot so izhajale redne frankovne serije v Avstriji. V novejši izdaji opisa žigov iz obdobja filatelije [3] so žigi opisani drug pod drugim, kakor so se pojavljali v letih od 1850 do 1869.

Kako knjigo brati? Svetujem vsem tistim, ki znajo angleško ali nemško, da preberejo uvodne tekste. Zatem pa se lotijo opisa iskanega žiga. Največ razhajanja bomo odkrili pri letnicah pojavnosti žiga, kdaj se je nek žig »prvič« uporabljal. Na primer za žig FEISTRIZ/ILLYRIE avtor navaja letnico 1836. Sam ga imam iz leta 1826, na avkciji Saše Franceta pa je bil ponujen iz leta 1824. Morda obstaja še zgodnejši odtis? Moja domneva je celo, da je to žig iz Napoleonovih časov? A to je seveda potrebno dokazati.

Kako opis razumeti? Za primer bomo vzeli opis žigov iz obdobja filatelije iz [3] Postojne (Slika 1.a, b). Žiga sta opisana na sledeči način:

13. ADELSBERG (Kr-I/Y) P
a.* RL-R [2T] I (10), II (8) [2], III (6),
IV (10), V (5)
b. eL-I II (125₄) [x]

Opis žiga Postojne [3] str. 1, poglavja 1. iz obdobja filatelije.

Pojdimo po vrsti: 13. > je zapovrstna številka žiga; ADELSBERG > nemško ime za Postojno; (Kr-I/Y) > označuje, da je kraj bil na Kranjskem (Krain) in da je pozneje pripadal Italiji oziroma Jugoslaviji; P > poštni urad je bil odprt že pred 1. 6. 1850;

a. > prvi žig (Slika 1.a) iz obdobja filatelije; * > žig se je uporabljal že v prefilatelističnem času; RL-R [2 T]: L > pomeni linearen ali raven ali premočrten zapis (Streight line – without box), prvi R > pomeni tip črk »Roman« (Roman type) zapisa imena, - (črtica) pomeni da sledi datum in R, tip »Roman« datumskih števil in črk; [2 T] > pomeni, da obstajata dva podtipa; I (10) > pomeni oceno vrednosti na 1. izdaji znamk Avstrije (1850), II (8) [2] > na drugi izdaji (1858-59), kjer obstajata dva podtipa žiga, III. (6) > na tretji izdaji (1860-61), IV (19) > na četrti (1863), V (5) > na peti (1863-64).

Drugi žig, b., je viden na sliki 1.b in je opisan na sledeč način: e > označuje staro angleško pisavo (Old english type); L > pomeni linearen ali raven ali premočrten zapis; - (črtica) pomeni, da sledi datum in I > tip črk »italik« zapsanega datuma (Italic type), II > žig se pojavi ob drugi redni seriji frankovnih znamk Avstrije, [x] > pomeni, da se je uporabljal le občasno. Ocena $125 \times 4 = 500$ točk uvršča ta žig med najdražje naše žige. Še koprski beneški 3.

žig je cenejši!? V knjigah 1 in 3 bomo našli opise vseh linijskih, uokvirjenih, ovalnih, enokrožnih in dvokrožnih žigov (tudi z ornamentom spodaj) do leta 1867. Ni pa opisanih dvokrožnih žigov z mostom in brez ter osmerokotnih črtastih žigov. V tem obdobju tudi nismo imeli dvojezičnih žigov. V vseh 3 knjigah so opisani še drugi tipi žigov: za priporočeno pošto, ladijski in rečni promet, pomožni žigi, kontrolni, dezinfekcijski žigi ter napake na žigih.

Kako pa beremo madžarsko monografijo [4]? Tu je malo težje, ker je pisana v madžarščini. Lahko si pomagamo s kom, ki ta jezik obvlada, ali pa kopijo nerazumljivega teksta pošljemo nekemu na Madžarsko, da nam bo prevedel. Naj takoj povemo, da je monografija pisana popolnoma samostojno in nima nobene zveze z Muellerjevimi knjigami. Tako označbe, kratice kot sistem opisa so popolnoma svojstveni. Knjiga obdeluje vsak tip žiga posebej za neko obdobje. Na primer: Prvo je obdobje 1867-1892, tu se pojavljajo sledeči tipi žigov: pravokotni, ovalni in (več) krožni žigi. Slike žigov so prikazane na začetku vsakega poglavja. Naslednje je obdobje od 1890-1927, kjer so spet obdelani posamezni tipi itd. V vsakem poglavju zase najdemo tudi naš iskani žig.

Dopisnica iz Murske Sobote (Madžarska), poslana v Novo mesto (Ljubljanska pokrajina), 1944.

Za žig Murske Sobote iz leta 1944 najdemo na str. 441 (obdobja od 1927 do 1946) sledeči opis:

MURASZOMBAT A 7 1941–J (41. V. 2.)
B 7 1941–J (41. V. 28.)
C, D, E, F és G 7 1941–J (41. VIII. 18.)

Opis žiga iz [4] MURASZOMBAT (Murska Sobota)

Kaj označbe pomenijo? Ime kraja je za Prekmurje vselej in vedno samo v madžarščini. Napisano je na zgornjem delu okroglega žiga. A, B, C, D, E, F in G > so tipi posameznih žigov in so zapisani v spodnjem delu kroga. Sedmica, 7 > pomeni tipizirano sliko žiga, ki jo najdemo na strani 421. J > pomeni, da je kraj sedaj v Jugoslaviji (Sloveniji), letnice pa pomenijo, kdaj je žig dan v promet. Datum Madžari zapisujejo v obliki LL.MM.DD. Kot vidimo, so vselej uporabljali po več »kopij« istega žiga (v našem primeru celo 6).

Upam, da bo ta vpogled v vse štiri knjige marsikomu pomagal, da najde svoj žig, da preveri, ali je pravi in ali se je uporabljal žig v pravem obdobju. Žal nas filateliste čaka še veliko dela, da izpolnimo pomanjkljive opise od 1867 do danes.

Veselko Guštin
veselko.gustin@gmail.com

Literatura:

1. Edwin Mueller's Handbook of the pre-stamp postmarks of Austria, Collectors club, New York, 1960;
2. Ing. Edwin Mueller, Grosses Handbuch der Abstempelungen von Altoesterreich und Lombardei-Venetien, Die Postmarke, Wien, 1925;
3. Edwin Mueller's Handbook of Austria and Lombardy-Venetia Cancellations of the Postage Stamp Issues 1859, 1858-59, 1860-61, 1963 and 1863-64, Heinrich Geitner, Wien, 1961;
4. K. Ákos, A Magyar Bélyegegek Monográfiája VI, A Magyar Postaigazgatás Bélyegzőc 1867-1967, 1973.

Novosti in nove pridobitve knjižnice dr. Antona Lavriča - jesen 2016

Avtor-ji	Naslov	leto izdaje	jezik
Kostyan Akos	A Magyar Belyeg Monográfiája	1973	Madžarski
Morolli G., Occhipinti M.	La Classa Aperta	2016	Italijanski
Kobelbauer dr. Helmut	A Short Guide to the Slovenian Regular Stamps of 1919 and 1920	2016	Angleški
Kühn Heinz	Wir sammeln Briefmarken	1969	Nemški
Mentaschi Mario	Lire, Soldi, Crezie, Grane e Bijochi - Tarife Postali italiane 1850-1870	2003	Italijanski
Simončič Tone	Filatelistično društvo - Poslovanje	2013	Slovenski
CF Mortegliano	Storia Postale di Mortegliano	1984	Italijanski
Janež Herman	Kampor na otoku Rabu 1942-43	2010	Slovenski
Ass. Fil. Veneta	Storia Postale Triveneta	1991	Italijanski
Tuori Jussi	How to evaluate philatelic collection - Principles and Praxis	2012	Angleški
Novaković D., Pervan B.	Acta Philatelica - Hrvatski filatelistički almanah	2014	Hrvaški
Vollmeier Paolo	Repubblica di Venezia - Catalogo I, II	2013	Italijanski
Arvati Mario	Francobolli	1968	Italijanski
PTM	Post und Telegraph Museum - Jubiläumsjahr 1839-1959	1959	Nemški
M. Poste e Telecomunic.	Codice di Anzimento Postale Trieste - Katalog poštnih številok okrožja Trst	1969	Italijanski
Bregar Marjeta	Pošta na Dolenjskem do leta 1918 - Katalog zgodovinske razstave	2004	Slovenski
Abad M.	25 Anys de Filatelia e numismatica Andora 93-94 (1967-1992)	1994	Francoski
Yvert e Tellier	Tome der references de Catalogues - The Handbook of Philatelic Research	2001	Francoski
Doberer Kurt Karl	Kulturgeschichte der Briefmarke	1997	Nemški
Oslo Filatelistisk-klub	Norges Katalogen	1988	Norveški
Hibernian	Specialised Catalogue of the Postage Stamps of Ireland 1922-1978	1978	Angleški
Trstenjak A., Janič N.	Hrvatski filatelistički fenomen	2011	Hrvaški
Zürcher H., Messerli J.	Schweizer Reise mit Briefmarken	1969	Nemški
CFN Codroipo	Villa Manin Fil 2005 - Collezioni in Villa	2005	Italijanski
Pošta Slovenije	Zbornik ob 20-letnici samostojne dejavnosti Pošte Slovenije	2015	Slovenski
FD Tarcento	Arte nella Filatelia	1989	Italijanski
Republika Srbija Ministrstvo	Dokumente Filatelističke Judaice - zbornik	2008	Srbski
Občina Brežice	Spomenik vodi - Zbornik ob 100-letnici vodnega stolpa v Brežicah	2014	Slovenski
Turk dr. Ivan	Zgodovinski pregled na poštno prenašanje sporočil na podlagi izrazne moči znamk v svetu	2016	Slovenski
Turk dr. Ivan	Ilustriran uvod v zbiranje in proučevanje filatelističnih predmetov	2016	Slovenski

Croatica 2016 – Reka

Letošnja državna razstava pri sosedih je bila od 10. do 13. novembra v Reki. Na razstavi I. ranga so kot običajno sodelovali tudi slovenski razstavljavci.

Hrvaški filatelisti imajo že nekaj časa težave z organizacijo filatelističnih razstav, vsaj tako zgleda na prvi pogled. Vzrok naj bi bil v pomanjkanju denarnih sredstev, vendar se s tem srečujejo tudi drugod. Tudi tokrat ni bilo drugače. Ker mi niso mogli zagotoviti običajnih komisarskih privilegijev (prenočišče v času razstave), se je prevzem eksponatov za Reko zgodil kar na enem parkirišču. Glavni komisar razstave je prišel službeno v Ljubljano, pa sva spotoma opravila še predajo gradiva, ki sem ga zbrala. Dogovorjeno je bilo, da bo tako tudi z vračanjem eksponatov. Obisk Reke in ogled razstave sem si že pripravljala v lastni režiji, potem pa so me organizatorji razstave zelo prijetno presenetili. Povabili so me na palmares in mi omogočili eno noč spanja v Reki.

Žal pa je kljub čudoviti večerji, na kateri smo zelo zanimivo razpravljali o filateliji, nekaj manjkalo – ni bilo sodnikov, ki so ocenjevali na tej razstavi. Kot sem slišala, niso želeli biti prisotni na palmaresu. Po moji presoji, sodelovanje sodnikov na razglasitvi rezultatov ni izbira, ampak dolžnost. Ker sem pri treh naših eksponatih imela velike pomisleke o doseženih točkah, sem si razgovora s sodniki zelo želela. Žal sodniki niso prišli niti naslednji dan zjutraj, ko smo podirali in pospravljali razstavo. Tako mi je bilo onemogoče no poizvedeti o njihovih argumentih za dane ocene. To me je zelo razočaralo in pri vsem skupaj pustilo grenak priokus. Rezultati naši razstavljalcev so objavljeni na spletni strani www.fzs.si.

Staša Bračič

Palača, v kateri je bila razstava, od zunaj

... in od znotraj (foto: S. Bračič)

Gorenjski muzej v Kranju bo gostil OsmoOkno Kranj 2017

Od 7. do 16. septembra 2017, takoj za razstavama Multilaterale v s'Hertogenboschu na Nizozemskem in Alpe Jadran Fila razstavo na Bavarskem, bo v Kranju postavljena že osma mednarodna specializirana enovitrinska razstava z udeležbo dežel Alpe Jadrana in držav naše regije z nazivom OsmoOkno Kranj 2017.

Razstavni razred Eno okno, kot pri nas imenujemo enovitrinske tekmovalne zbirke, je imel leta 2003, ko smo v Kranju postavili prvo razstavo te serije, še preskusni značaj, danes, po 13 letih, pa je že zelo uveljavljen in vsepovsod prisoten spremljevalec razstav. Kranjska razstava, ki jo FZS pripravlja skupaj z Gorenjskim muzejem, je zaradi osredotočenja na en sam tekmovalni razred, a z mnogimi državami - udeleženkami, zelo kakovosten pregled tovrstne razstavne dejavnosti.

Domače zbirke na njej običajno pričnejo razstavno kariero, medtem ko so tuje zbirke praviloma zelo kakovostne, pogosto vrhunske. Od SedmegaOkna dalje vabimo tudi gostujoče filatelistične zveze, prvič so bili v gosteh Izraelski filatelisti, na OsmemOknu pa pričakujemo albanske razstavljalce. Ob razstavi bo izšla tudi ilustrirana dopisnica Pošte Slovenije.

Glavni komisar razstave je Mihael I. Fock, kateremu lahko slovenski razstavljalci prijavijo zbirke neposredno ali raje preko svojega društva. Za člane FZS bo prispevek za razstavljanje poravnala Zveza. Pravila razstave in prijavnico najdete na domači strani www.fzs.si; rok za prijavo je 30. maj 2017. Še je čas, da pripravite novo zbirko za razstavo; prijazno vabljeni.

Igor Pirc, vodja pripravljalnega odbora

25 let samostojnosti

V filatelističnem društvu Lovro Košir Škofja Loka smo jeseni nadaljevali z aktivno dejavnostjo. Najprej smo zaznamovali dva jubileja: 25-letnico samostojnosti Slovenije in 60. obletnico prve filatelistične razstave v Škofji Loki.

Nekaj ste o tem prebrali že v prejšnji številki Nove filatelije. Prvemu jubileju smo posvetili priložnostno razstavo s prikazom tematskih zbirk slovenskih znamk in drugega filatelističnega gradiva (malih pol, ovitkov prvega dne, blokov, odtisov rednih in priložnostnih poštnih žigov, esejev, maksimum kart in drugih). Na drugi jubilej pa smo opozorili z priložnostno zbirko dr. Janeza Cerkvénika, ki je prikazala priložnostne izdaje in odtise žigov Škofje Loke, ki jih je izdalo FD Lovro Košir od prvih dni delovanja do danes.

Otvoritev razstave je bila 12. septembra 2016 v prostorih Osnovne šole Škofja Loka-Mesto. Ob otvoritvi je delovalo izpostavljeno okence Pošte Slovenije, kjer so obiskovalci lahko uporabljali priložnostni poštni žig. Možno pa je bilo tudi dobiti dve priložnostni kuverti. Ob otvoritvi so spregovorili: župan občine Škofja Loke, ki je pohvalil društvo za stalno aktivnost, predsednik društva

mag. Srečko Beričič in ravnateljica OŠ Škofja Loka-Mesto Doris Kuželj, ki je še posebej poudarila dobro sodelovanje med FD Lovro Košir in osnovno šolo, z željo, da bo vnaprej sodelovanje še boljše. V kratkem kulturnem programu pa je skupina orgličarjev Francetovi orgličarji iz Železnikov odigrala dve domoljubni pesmi.

Poleg domačih razstavljavcev se je kot gost predstavil tudi Tone Petek iz Filatelističnega in numizmatičnega kluba Celje z zbirko Kjer rastejo najlepše rožice. S to zbirko se je letos meseca maja ob obletnici samostojnosti, predstavil tudi v državnem svetu RS. Prikazal je preko 100 slovenskih znamk z motivi cvetja. Posebna zanimivost te zbirke so znamke v povečanem merilu. Zato se obiskovalci lažje posvetijo podrobnostim na znamki. Dr. Janez Cerkvénik pa je predstavil dve zbirki z naslovom 25 let samostojnosti Republike Slovenije in Žigi Škofje Loke, ki s filatelistič-

nim gradivom prikazujeta zgodovinske dogodke ob osamosvojanju Slovenije. S priložnostno kuverto in priložnostnim poštanim žigom so filatelisti tudi spomnili na prvo slovensko znamko z motivom Plečnikovega parlamenta, ki jo je pošta Slovenije izdala 26. junija 1991. Priložnostni poštni žig in ovojnico je zasnoval in izdelal Janko Štampfl. Na ogled je bila postavljena tudi zbirka filatelističnega krožka Osnovne šole Škofja Loka—Mesto z naslovom Slovenija, dežela turizma, ki je prejela že več nagrad.

Drugi del razstave je z zbirko dr. Janeza Cerkvenika spomnili na 1. filatelistične razstave v Škofji Loki leta 1956. Tistega davnega leta so se predstavili staroste in ustanovitelji filatelistične organiziranosti na Loškem: Otokar Burdych st., Vojislav Veselinović, Stanislav Strgulc, Viktor Kolendo, Stanko Hribernik in Dušan Kafol. Prvič so se sicer loški filatelisti predstavili že med majem in marcem 1951, ko so prikazali svoje delo in orodja v izložbi znanega loškega urarja Plantariča. Ker pa to ni bila prava razstava, štejemo za začetek filatelističnega razstavljanja na Loškem 14. julij 1956, ko je bila prva prava filatelistična razstava prikazana v okviru predstavitve

loške industrije z Gospodarsko razstavo. Filatelistična razstava je bila močno obiskana in je imel vpliv na doliv članstva, predvsem mladine.

Zadnja letošnja predstavitve pa je bila posvečena mladinskim delovnim brigadam. V Škofji Loki že jubilejnih 20 let deluje Klub brigadirjev Škofja Loka. Združuje nekdanje brigadirje, ki so v dveh obdobjih, takoj po 2. svetovni in po letu 1970, ko so se delovne brigade zopet obnovile, predvsem v lokalnem okolju, delovali kot brigadirji širom Jugoslavije in Slovenije. Gojijo predvsem spomin na opravljeno delo, prostovoljstvo, tovarištvo in medsebojno pomoč. Filatelistično društvo je pripravilo priložnostni ovitek z osebno znamko. Izdelali in naročili pa smo tudi Priložnostni poštni žig, ki ga je oblikovala Lili Pajntar iz Lila studio. Otvoritev razstave je bila v petek, 11. novembra 2016, v Sokolskem domu Škofja Loka. Delovalo je tudi izpostavljen poštne okence Pošte Slovenije.

Matjaž Metaj

Priprava prve tekmovalne zbirke v tematski filateliji

Predsednik FNK Celje Igor Topole in naš uveljavljeni razstavljaivec Veni Ferant sta se dogovorila, da bo na 2. osnovni šoli v Celju Veni 10. novembra 2016 predstavil temo o pripravi tekmovalnega eksponata v tematski filateliji.

Predavanje, popestrjeno s predstavitvijo v power pointu, je bilo namenjeno tistim, ki imajo v svoji zbirki že nekaj filatelističnega materiala, pa se še niso opogumili, da bi se lotili priprav na izdelavo prve tematske zbirke.

Veni je uvodoma pojasnil in prikazal, kakšno filatelistično gradivo sploh sodi v tak eksponat, kakšno gradivo še iskati, ker ga mnogi v svoje zgodbe redko vključijo, pa kaj sploh ne sodi v tekmovalno zbirko, tudi če ga ima zbiralec v svoji zbirki v izobilju. Opozoril je razliko med pojmom zbirka in tekmovalni eksponat, v katerem naj bi bilo le najboljše in naslovu eksponata najprimernejše gradivo iz zbirke.

Na koncu je pozval vse, ki imajo dovolj gradiva, da zberejo še nekaj dobre volje in poiščejo primerno znanje (in-

formacije) in začnejo ustvarjati tekmovalno zbirko. Ta v začetku seveda še ne bo »zlata« in morda še ne bo izpolnjevala prav vseh zahtev, toda pripravljena bo za predstavitev drugim tudi izven dnevne sobe razstavljavca, kot se je predavatelj slikovito izrazil.

Seminarja se je udeležilo 18 filatelilstov iz Celja, Maribora in Žalca. Ob zaključku predavanja, po katerem je sledilo še nekaj razprave, se je Igor Topole obvezal, da bo čez pol leta ponovno povabil na podoben seminar, na katerem pa pričakuje že konkretna vprašanja novih razstavljavcev, s katerimi se bodo soočili pri izdelavi svojega prvega tekmovalnega eksponata.

Bojan Bračič

Pred začetkom je T. Petek predstavil predavatelja (foto: M. Linec)

Allied Military Government: Free Territory Trieste TRIESTE ZONE A

A fantastic offer for a fantastic collection!

69 stamps unmounted mint issued between 1952 and 1954, Sassone cat. value € 268

+

A wonderful hinged album, 26 pages for the complete collection of Trieste from 1945 to 1954.

Only € 55

shipment included

Order it immediately as the offer is limited!

By email: info@gobelhamilton.sm

By Fax: +39 541 1613001

By mail: **Gobel & Hamilton Filatelia – Via dei Pini 25 – 47895 Domagnano, Repubblica di San Marino**

Paberki iz zgodovine združevanja filatelistov v Celju

Pomanjkanje zanesljivih podatkov o nastanku in življenju filatelističnih društev v Celju nam onemogoča verodostojno pisanje o tej temi. Arhivi društev v mestu ob Savinji so, razen redkih ostankov v Pokrajinskem arhivu Maribor (PAM), izgubljeni.

Dokumentacijo, nastalo pred 2. svetovno vojno, je odnesla vojna vihra, uničenje tiste iz časa po vojni, kot navaja ustni vir vsaj za del, pa naj bi zakrivila neodgovorna soproga nekega bivšega člana. Več je zapisov v publikacijah, na katere pa se ne moremo povsem nasloniti, saj so (kadar različno govorijo o isti zadevi) razen ene vse ostale zanesljivo napačne. Dejstvo, da skoraj nikoli ne navajajo vira, nam onemogoča ugotoviti, katera je prava. Ta članek jih, sicer z dvomom, upošteva, poleg tega pa še časopisne zapise in zapise v Novi filateliji.

Najstarejša letnica nastanka društva v Celju je 1921. Navajata jo zapisa v Novi filateliji¹ in še v eni publikaciji², a brez vira. Zapis v NF je poslalo celjsko društvo in bi mu torej morali verjeti. A vero v njihovo verodostojnost oma-

ja že kar drugi odstavek istega dopisa, kjer navajajo, da je naslednje društvo v Celju nastalo leta 1937. Kar pa kot napako neovrgljivo pokaže zvezek zapisnikov sestankov tega društva, hranjen v PAM, kjer je kot datum ustanovnega občnega zbora zapisan 17. december 1935. Spomin je zelo varljiv! Tudi akterji samih dogodkov se včasih motijo. Če omenjeni zapis o letu 1921 soočimo z zapisom v časopisu, ki je pisal o nastajanju društva leta 1923 v času dogajanja, moramo verjeti slednjemu. Prvo združenje filatelistov v Celju naj bi torej bilo ustanovljeno konec januarja 1923³. A društvo Orient, kot se je imenovalo, je delovalo le tri/štiri/šest/osem let⁴. Kot razlog za njegov propad so kasneje označili neurejene »poštne razmere« v Jugoslaviji. Tedanja poštna uprava naj bi iz prodaje umaknjene znamke prodajala tujim trgovcem zelo poceni, celo pod nominalno vrednostjo, to pa je škodovalo domačim filatelistom. Razočarani so opuščali zbiranje znamk in izstopali iz društva, katerega usoda je bila tako zapečatenata. Drugi vir pa poroča, da je društvo zamrlo zaradi pomanjkanja članov. Teh naj bilo okoli 30, brez mladincev. Zbirali so le žigosane znamke. Vsi so menjavali s tujino.

Vnovič so se celjski filatelisti povežali leta 1935. Oktobra tega leta se jih je sestala manjša skupina, ki je oblikovala pripravljalni odbor, sprejela z malimi popravki spremenjena pravila prejšnjega društva, ustanovni občni zbor pa so, kot že rečeno, imeli 17. decembra tega leta. Na »društvenih in menjalnih večerih« so se zbirali vsak torek od 19.30 do

FILATELISTIČNO DRUŠTVO „CELEJA“ V CELJU

ČLANSKA IZKAZNICA

za *g. Knell Josef, trgovec Celje*

Vpisi letnih ozir. mesečnih prispevkov

	Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	Sept.	Okt.	Novem.	Dec.
1938	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2+	
1939	4	4	4	4	4	4	4	4	4			
1940												
1941												
1942												
1943												

Blagajnik: *Niko Simon* Za Filatelistično društvo „Celeja“ v Celju Predsednik: *Ludvik ...*

22. ure v klubskem lokalu v gostilni Pri zelenem travniku (na današnji Teharski cesti). Letna članarina je leta 1937 bila 36 dinarjev. Junija istega leta so na seji društvenega odbora razpravljali o nabavi in pravični razdelitvi blokov jugoslovanskih znamk filatelističnim društvom s strani filatelistične zveze v Beogradu. Ker so trgovci in tuji interesenti v Beogradu s špekulativnimi nameni želeli na veliko kupovati te bloke, so filatelistična društva bila po pravici v skrbeh. Na seji so tudi sklenili, da bo društvo poslalo kot delegata na 1. državno filatelistično razstavo, ki bila tisto leto septembra v Beogradu, odbornika- vodjo propagande Edvarda Paidascha in tajnika⁶.

Junija 1938 se je društvo preselilo; odslej so se dobivali v pritlični posebni sobi hotela Evropa vsak ponedeljek od 8. do 10. ure zvečer⁷.

Celjsko FD se je leta 1939 odločilo za organizacijo filatelistične razstave v okviru Celjske razstave. Ni bila tekmovalna, z njo so želeli propagirati filatelijo⁸. Izdali so prospekt s predstavitvijo razstavljenih zbirk in razglednico.

Prvi zapisi o delu celjskih filatelilstov po 2. svetovni vojni so v NF. Bili so 12. podružnica FZS, leta 1950 so dobili društvene prostore v Gosposki ulici, kjer se je na menjalnih večerih zbiralo od 20 do 30 članov. Že leto po nastanku so avgusta leta 1950 pripravili

I. filatelistično razstavo. Leta 1952 ji je sledila še druga. Obe sta bili pohvaljeni, pri prvi so izdali eno, pri drugi pa štiri

razglednice. Tudi v ocenjevanju podružnic so celjski filatelisti leta 1953 bili na lestvici FZS na 4. mestu.

Novembra leta 1957 je bil v Celju ustanovni občni zbor filatelističnega kluba Merkur. To je novembra leta 1965 organiziralo veliko pionirsko in mladinsko razstavo. Ob tej priložnosti so razvili prapor in se preimenovali v FD dr. Ivana Ribarja⁹. Kako dolgo sta v Celju obstajali dve društvi istočasno in kdaj je nastalo Filatelistično in numizmatično društvo, zaenkrat še ni znano.

Bojan Himmelreich
bojan.himm@gmail.com

Viri

1. NF, 1952, str. 105.
2. Zbor filatelistov Podravja in Pomurja ob 40-letnici izida prve jugoslovanske znamke, Maribor 1958. Za opozorilo na ta vir se zahvaljujem Bojanu Bračiču.

3. Nova doba, 20. januar 1923, str. 3; to leto navaja tudi zapis v Slovencu, 4. avgust 1939.
4. Obstajajo štiri objavljene različne letnice prenehanja dela tega društva. Še najverjetnejša je slednja, saj jo podpira istočasni zapis v Novi dobi leta 1931; za podatek hvala Veniju Ferantu.
5. Nova doba, 20. december 1935, str. 2. ŠE PAM
6. Nova doba, 11. junij 1937, str. 3.
7. Nova doba, 24. junij 1938, str. 3.
8. Podrobno o razstavi v Slovenec, 4. avgust 1939.
9. Celjski tednik, 26. november 1965, str. 1.

Kupim naslednji material:

1. Maksimum karte jugoslovanskega področja do leta 1974 (obe Jugoslaviji, okupacija, Istra, Vuja).
2. Avionska pisma, poslana v ZDA iz Jugoslavije, vendar le leta 1945.
3. Avionska pisma, poslana iz Jugoslavije v Avstralijo, Novo Zelandijo in južni Pacifik 1945–1965.
4. Avionska pisma v notranjem prometu Jugoslavije 1945–1965.

Ponudbe z digitalno kopijo in s ceno pošljite na e-naslov bostjan.petauer@siol.net ali po pošti na naslov:

Boštjan Petauer
P.P. 2406
1001 Ljubljana

44. kongres FIP v Taipeju

FIP kongres se je odvijal v Taipeju 26. oktobra 2016, po zaključku svetovne filatelistične razstave Philataipei2016. Postregel je tako z določenimi pričakovanji kot z nekaj presenečenji.

Prisotnih je bilo 83 držav članic, nekatere, ki niso plačale članarine (med njimi Albanija, Hrvaška, Mehika in Makedonija), brez glasovalnih pravic.

V začetku je predsednik Tay Peng Hian postregel s pregledom financ, ki je dokazal, da je FIP v dobrem stanju, saj ima okoli 2 milijona dolarjev rezerv.

Večina tega je investirana v singapurške državne sklade, ki imajo visoko donosnost. Zaradi tega je predlagal, naj ostane članarina FIP ista, kar so seveda delegati soglasno potrdili. Ker je več članic, ki imajo težave s plačevanjem članarine, je FIP uprava podala predlog, da lahko te države začasno članarino znižajo na 200 USD pod pogojem, da imajo manj kot 4 pozlate ali višje ocenjene FIP razstavne zbirke. Vsi so se s tem strinjali. Kongres je tudi potrdil članstvo

Makedoniji, Omanu in Sri Lanki. Libanon je tudi prosil za članstvo, vendar ni bil na kongresu prisoten noben njihov zastopnik in se bo o njihovem članstvu glasovalo na naslednjem kongresu.

Kongres je potrdil več predlogov FIP uprave, med pomembnejšimi bi poudaril predloge o spremembi FIP Statuta in Splošnega pravilnika o FIP razstavah

(GREX). Tu se je obrestovalo predhodno delo evropske kontinentalne federacije (FEPA), ki je predlagala umaknitev spornih predlogov spremembe nekaterih členov, kar je pisno podprla tudi FZS.

Sledile so dolgotrajne volitve nekaterih članov FIP uprave. Dolgotrajne, ker se za vsakega kandidata poimensko po državi razdeli glasovnica in se jo nato poimensko tudi pobere. Za podpredsednika, predstavnika Evropske zveze FEPA, je bil izvoljen Francoz Bernard Jimenez (80 glasov), za podpredsednika, predstavnika Ameriške zveze FIAF pa Brazilec Reinaldo Macedo (81 glasov). To je bilo tudi pričakovano, saj sta bila edina kandidata. Bolj napeta je bila izvolitev obeh direktorjev, predstavnikov FEPA in FIAF, kjer sta se za mesti potegovala po dva kandidata. Za novega direktorja FEPA je bil presenetljivo izvoljen Izraelc Yigal Nathaniel (44 glasov), izpadel pa je Britanec Chris King (39 glasov), ki je bil predstavil izčrpen in dober program dela. Za novega direktorja FIAF je bil izvoljen Peruanec Aldo Samame y Samame (51 glasov), izpadel je Steve Reinhardt (32 glasov), kandidat ZDA.

Sledilo je glasovanje nekaterih predlogov članic. Zavrnen je bil predlog, ki je zahteval izključitev Mehiške federacije, saj je bila ta predhodno izključena iz FIAF-a in je njeno mesto v FIAF prevzela druga zveza. Za las (42 za, 38 proti) pa je bil sprejet predlog, ki ga je predstavilo Združeno kraljestvo in obrazložil Chris King. Predlog zahteva, da FIP uprava predstavi plan dela za naslednji dve leti, da se ustanovi klub razstavljalcev, da se enkrat letno dodeli podpora manjši razstavi v vsaki kontinentalni zvezi in da se poskrbi za boljšo povezavo med FIP upravo in njenimi komisijami, kontinentalnimi federacijami, članicami. Bomo videli,

koliko denarja bo FIP uprava dodelila takim manjšim razstavam, med katerimi bi lahko v Evropi prišle v poštev Alpe Jadransko, Balkanfila, Nordica, Multilateralala.

Potrjeni so bili izvoljeni predsedniki FIP komisij, med katerimi tudi podpisani, predsednik FIP Komisije za tematsko filatelijo. FIP pokroviteljstvo je bilo dodeljeno razstavam Bandung 2017, Brasilia 2017, Praga 2018 in Malaysia 2018. V Maleziji bo tudi naslednji FIP kongres. Od delovanja v okviru FIP so se poslovili, in dobili FIP kolajno za službovanje, Kurt Kimmel (predsednik FIP Komisije za poštno zgodovino), Peter McCann (podpredsednik za FIAF v upravi FIP), Fernando Aranaz (podpredsednik za FEPA v upravi FIP) in Igor Rodin (predsednik FIP Komisije za astrofilatelijo).

Peter Suhadolc, delegat FZS

Drage filatelistke in filatelisti!

Za vse, ki uporabljate lahko od zdaj naprej zanimivosti iz sveta filatelije in vse novice ter dogodke povezane s Filatelistično zvezo Slovenije najdete tudi na novem Facebook profilu: **FZS – Filatelistična zveza Slovenije**

obiskujte FZS Facebook profil IN VŠEČKAJTE! Zagotovo boste našli kaj za vas, kar bo oplemenitilo vaše znanje o filateliji.

Povejte mladim, da je zdaj filatelija dostopna tudi na Facebooku!

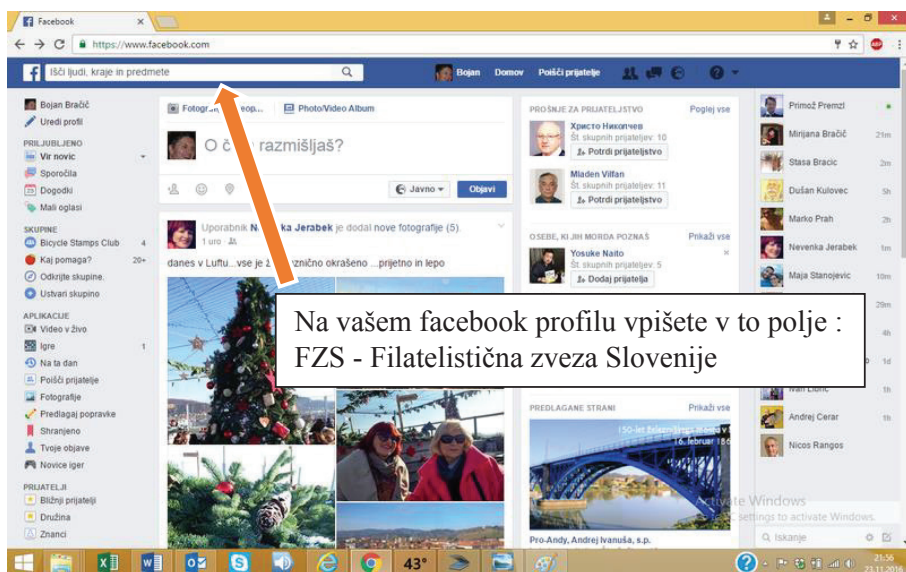
V primeru, da bi radi karkoli objavili in delili na Facebook profilu FZS, pošljite besedilo in seveda kakšno sliko na: strahomira@gmail.com

Vsebina je namenjena:

- objavljanju in promoviranju dogodkov, razstav, sejmov, srečanj, filatelističnih zanimivosti;
- izmenjavi filatelističnega znanja in gradiva – **ni namenjena prodaji gradiva.**

Za vse, ki Facebooka še ne uporabljate, bi pa radi dostopali do tega profila, bomo ob priložnosti naredili poseben seminar s praktičnim prikazom, saj je opisovanje v takem besedilu zelo dolgovozna stvar.

Staša Bračič

Filatelisti

Dedek je kupil Maticu lep, v usnje vezan album za znamke. Matic je bil vesel tega albuma, srce mu je prekipevalo od sreče, oči od sijaja. Z dedkom sta kupila še osnovno glavnico znamk in se odpeljala domov. Matic je postal tako filatelist kar čez noč. Z Maticem so postali filatelisti tudi mama in oče in Cic, mlajši brat. Zbirali so znamke, jih zamenjavali in vlagali v ravne albumove vrste. Cic se je skobacal za filateliste k mizi – za Maticem, mamo in očetom – in gledal v album, naravnost v znamke.

Prav tiste dni je prišel pod večer k njim stric Jože, pisatelj. »Oh, oprostite,« je rekla mama, »fantiča še nista šla spat...«

»Prav to me veseli ... tako ju bom vsaj spoznal,« je rekel stric Jože.

»Ja, dober večer, fanta!«

Stric Jože je ponudil najprej roko Cicu, zatem pa še Maticu, dečka pa sta stala pred njim ko lipova bogca, z rokami na hrbtu.

»Me veseli!« je rekel stric Jože, »Eskimi se pozdravljajo z nosovi, vidva pa najbrž z nogo...«

Cic se je zasmel na vsa usta. Za njim pa še Matic. Kakšen zanimiv stric. In že sta stegnili roki in se pozdravila s stricem Jožetom.

»Naj prinesem album?« je vprašal Cic Matica, saj je bil album za znamke njegov.

»Prinesi!«

Stric Jože je sedel v dnevni sobi. Matic ga je zaupljivo vprašal: »Bi pogledali moj album za znamke? Veste stric Jože, dedek mi ga je kupil pred petimi dnevi...«

»Od srca rad. Se pravi, da si filatelist?«

»Seveda sem! Jaz sem filatelist in moj bratec Cic tudi in mama in oče tudi.«

»No in jaz sem tudi filatelist, oba moja sinova sta filatelista in trije moji vnuki tudi...« je rekel zanimivi stric Jože.

Album za znamke je bil sredi mize. Prelistavali so ga in že so bili sredi zanimivega popotovanja po celinah in državah, spoznavali cvetice, ptice, mesta, astronave ...

»Imate čas?« je vprašala mama strica Jožeta.

»Imam – za filateliste in za otroke vedno.«

Ko sta se pokovca naužila albuma in znamk in strica Jožeta, sta se poslovila in legla spat, seveda z albumom vred, mami pa je rekel Matic:

»Joj, je imeniten ta stric Jože.«

»Imeniten!« je ponovil Cic.

Kaj bi ne bil, saj je filatelist. Filatelisti so zanimivi ljudje, nikoli jim ni dolgčas.

To besedilo mi je nekdo poslal kot digitalno kopijo v pdf-u po e-pošti. Ker si nisem takoj zapisal, zdaj ne vem kdo, niti od kod je kopija. Pošiljatelju se kljub temu zahvaljujem.

Bojan Bračič

Zakaj so slovenske znamke tako priljubljene

V Mariborskem večerniku Jutra, je bil 7. avgusta 1936 v rubriki Filatelistični pomenki objavljen prispevek z gornjim naslovom. Posredoval ga je Primož Premzli.

Na filatelistični razstavi jubilejnega V. Mariborskega tedna vidimo, da so slovenske znamke najlepši del filatelistične razstave. Razstavljene so v taki množini, da ljudem kar sapa zaostaja, ko jih zagledajo. In to, kar je v teh znamkah razstavljeno, ni še vse. Razstavljalca sta sicer zelo močna, ampak imamo v Mariboru še dva filatelista, ki sta močnejša kakor sta naša dva. Maribor ima največje zbirke slovenskih znamk na svetu in bi bila Unionska dvorana premajhna, če bi se hotela napraviti posebna razstava slovenskih znamk.

Najtežje slovenske »debele Berte« niso razstavljene na naši razstavi. Nehote se moramo vprašati, zakaj so neki slovenske znamke tako priljubljene?

Da na to vprašanje damo pravičen odgovor, se moramo najprej zanimati za politično zgodovino teh znamk.

Te znamke so otrok prvenec in edinec Narodne vlade SHS v Ljubljani, ki jih je dala tiskati v Ljubljani v onih burnih časih po preobratu. V tedanji dobi je bila Slovenija samostojna državna tvorba, ki je imela kot taka pravico izdajati lastne znamke. Sila razmer je kmalu nato zahtevala, da so slovenske znamke izrinile na Hrvaškem in v onih delih Madžarske, ki niso prvotno bili sestavni del Hrvatske-Slavonije, hrvatsko izdajo in tako so se rabile na prečanskem delu naše države do enotne državne ameriške izdaje znamk.

Začetkoma ni bilo posebnega zanimanja za te znamke. Sicer so jih prekupčevalci pošiljali v kovčegih v Švico, Pariz in na Dunaj in ž njimi veržili.

Le rajnki Fritz Jankowitsch v Celju je že takrat doumel notranjo vrednost slo-

venskih znamk in je že znal ločiti zrnje od plevla. Tako je rešil v oni zgodovinski dobi to, kar ni radi naše brezbriznosti že izginilo v tujino.

Ko pa ni bilo več blaga na trgu in ko smo se streznili in videli, kaj smo takrat ob preobratu zamudili, je zanimanje za naše znamke povsod tako naraslo, da se lahko primerja le še z zanimanjem za znamke klasičnih grških izdaj.

Sporedno s zanimanjem za to naše narodno blago je naraslo tudi povpraševanje zanj. Danes se lahko trdi, da so slovenske znamke vse v trdih rokah. Zaloge trgovcev so izčrpane in izkazalo se je, da je Jankowitsch prav imel, ko je venomer trdil, »da so slovenske znamke dobre, zelo dobre.«

So pa tudi boljše kakor čisto zlato in bodo vselej naše kupca tudi v poznejših časih. Kot dokaz temu navajam le dejstvo, da ima oni, ki je ob preobratu žrtvoval 148 vinarjev za nakup znamk ljubljanskega kamenotiska, danes blago, ki ga lahko proda za Din 6.-. Če bi bil skril denar v nogavico, bi imel trenutno le 37 par gotovine. V 17 letih se mu je glavnica povečala za 1620 %.

Turkizni provizorij stanejo trenutno 750 Din, na pošti bi jih dobili za 85 par, če bi jih bil kdo takrat spoznal.

Na svetu je 11 milijonov filatelistov. Najbogatejši narodi v Evropi imajo tudi največ močnih filatelistov. Pomnimo, da se v okrepitev naše valute ne izvažajo samo pšenica in les, ampak da so znamke v spretnih rokah čisto zlato za našo valuto. V nespretnih rokah pa rušimo ž njimi dinar.

Inž. Henrik Mohorčič.

Odgovor na nagradno vprašanje iz NF 3/2016

Mogoče je pri vprašanju manjkal podatek, da je pismo prve masne stopnje. Za te je veljala od 1. novembra 1951 do 1. aprila 1959 poština 15,00 dinarjev. Odtisnjen T, ki pomeni kazensko ali porto poštino, torej ni povezan s premalo plačano poštino za pismo.

V tednu od 4. do 11. oktobra je bilo na pošiljke v notranjem prometu obvezno dodati tudi doplačilnico za otroški teden (dječja nedelja) [1], ki na tem pismu manjka. Poštari na sprejemni pošti v Lescah so zaradi tega na pismo odtisnili T, saj je bilo pismo sprejeto v soboto, 9. oktobra 1954.

Obvezne doplačilnice za otroški teden so uvedli tega leta. Izdana je bila samo franko doplačilnica, medtem ko porto doplačilnice, kakršne so bile v uporabi pri doplačilnicah za Rdeči križ, to prvo leto še ni bilo, so jih pa uvedli kasneje.

V tem je vzrok, da jih na pismu ne najdemo. Druga možnost je, da v ponedeljek, 11. oktobra 1954, ko je pismo prispelo v Ravne na Koroškem, dopla-

čilnice dejansko niso bile več v obvezni uporabi. Vemo pa tudi, da so bili poštni delavci pri obračunavanju in pobiranju porto poštine dostikrat precej »šlam-pasti« [2].

Do roka sta prišla na naslov FZS samo dva odgovora. Žrebanje ni bilo potrebno, saj je bil pravilen le eden. Tega je poslal Ivan Krašnja iz Maribora. Iskreno čestitamo.

Obljubljeno nagrado, knjigo Handbuch Kärnten '92, ki jo je izdal Koroški filatelistični klub iz Celovca, sem dobitniku izročil osebno.

Ob odgovoru pa je I. Krašnja poslal naslednje zanimivo obvestilo o doplačilnici, ki je predmet tokratne uganke. Obvestilo je zapisano v katalogu poštних znamk jugoslovanskih držav 1982, ki ga je izdala Jugomarka v Beogradu.

Čprav se je ta znamka prodajala na poštah in je bila njena uporaba obvezna, lahko njenemu uradnemu karakterju nasprotujemo, upošteva je dejstvo, da znamke ni izdal pristojni poštni organ, njeno izročanje v prodajo ni bilo objavljeno v Službenem listu, o tem ni bil izdan poseben nalog, niti ni bila prijavljena Biroju Mednarodne poštne zveze v Bernu.

1 MICHEL 3, Südeuropa 2015, Schawaneberger Verlag, Unterschleißheim 2015

2 Bojan Bračič, Porto poštine v Sloveniji, Nova filatelija 2/2015

Z doplačilnico za dečjo nedeljo pravilno opremljeno pismo.

Po vinjeto na pošto!

* Ugodnost nakupa na obroke velja za imetnike osebnih in poslovnih kartic Diners Club od 1. decembra 2016 do 28. februarja 2017. Najmanjša vrednost obroka je 30 EUR. Pri nakupu večjega števila vinjet je možen nakup na največ 12 obrokov. Seznam pošt, kjer lahko kupite vinjete s kartico Diners Club, je objavljen na www.posta.si.

Na vseh poštah, razen pogodbenih, lahko od 1. decembra 2016 kupite vinjete za leto 2017 za vse cestninske razrede. Imetniki kartice Diners Club lahko na večjih poštah kupite letno vinjeto za osebni avtomobil in višji osebni avtomobil oz. kombi na tri obroke.*

Vsem voznikom želimo prijetno in varno vožnjo.

Info: na poštnem okencu in 080 14 00.